

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI, CONSILIUL LOCAL ȘI CASA DE CULTURĂ IL. CARAGIALE PLOIEȘTI

revistă de cultură

„GEM DE SPAIMĂ ANIMALELE DIN ARCĂ”

*inedit Nichita Stănescu
un dialog poetic cu Constantin Abăluță*

atitudini

Publicație editată de **Primăria
Municipiului Ploiești, Consiliul Local
Ploiești și Casa de Cultură Ion Luca
Caragiale a Municipiului Ploiești**

Directorul Casei de Cultură:
Marian Dragomir

Redactor-șef:
Dan Gulea

Colaboratori permanenți:
Constantin Abăluță,
Ion Bogdan Lefter,
Diana Rînciog

Redacție:
Mihai Ioachimescu (sport)

Social media:
Mihai Rada

Corectură:
Veronica Huțanu

Layout&DTP: Georgiana Kelemen

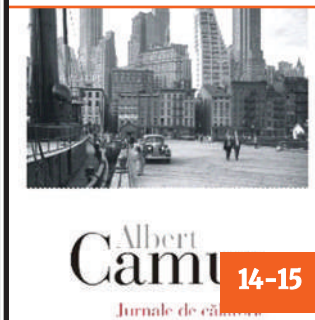
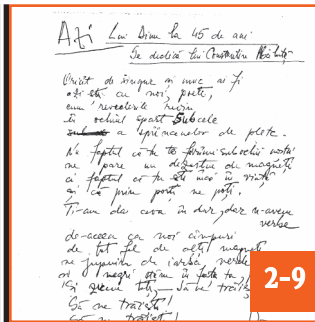
Colaboratorii pot trimite textele numai în format electronic. Autorii care doresc să fie recenzați în paginile revistei sunt rugați să expedieze cărțile pe adresa redacției.
(Ploiești, Piața Eroilor nr. 1A, etaj VII)

Telefon: 0244.578.148
Site: www.casadecultura.ro
Facebook: facebook.com/atitudiniploiesti
Email: revistaatitudini@gmail.com

Tipar: SC 2M Digital SRL
ISSN: 1584-0832

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Numărul curent este ilustrat cu secvențe din proiectul ACUM-AICI-ACOLO care va reprezenta România la ediția din 2023 a Expoziției Internaționale de Arhitectură – la Biennale di Venezia (curatori și coordonatori: arh. Emil Ivănescu și Simina Filat). Revista ATITUDINI mulțumește Uniunii Arhitecților din România (președinte: arh. Ileana Tureanu) pentru acordul preluării imaginilor și al explicațiilor.

Argument

Dan GULEA: Țara lui Urmuz - PAG. 1

Inedit Nichita Stănescu

Nichita Stănescu, *Convorbiri literare*: „Piatra” (1968)

Constantin Abăluță, [„Îl vizitam pe
Nichita foarte rar”], 2023

Nichita Stănescu, *Azi/ De Dinu. De un privilegiu/ Nichita Dinu* (1983)
Constantin Abăluță, *Erezia a doua* (1985)
În loc de concluzie

PAG. 2-9

Nichita Stănescu 90

Magda RĂDUTĂ: *Cronologia unei „ieșiri din iarnă” – generația poetică '60*

Dorin VASILE: *Un debut: Nichita era bun la matematică*

PAG. 10-13

Repere francophone

Diana RÎNCIOG: *Albert Camus – de (re)descoperit în seria de autor a Editurii Polirom* - PAG. 14-15

Prozä

Călin VLASIE: *Fading* (fragment de roman): Visul din vis - PAG. 16-18

Istorie

Dorin STĂNESCU: *Tăcerea posterității: Un simbol ploieștean– Vasile Paraschiv*
PAG. 19-20

Călătorii

Codruț, CONSTANTINESCU: *Obiecte* - PAG. 21-22

Ace

Ion Bogdan LEFTER: Alte pseudo-concepte la modă - PAG. 23

Sport

Mihai IOACHIMESCU: *Interviu cu Geta Opincariu* - PAG. 24

**SCANEAZĂ
CODUL QR**

și intră pe site-ul Casei de
Cultură *Ion Luca Caragiale* a
Municipiului Ploiești

ȚARA LUI URMUZ

Dan Gulea

Dintre aniversările acestui an, de la Dimitrie Cantemir (1673-1723) la Monica Lovinescu (1923-2008), pentru etosul local și cel internațional, Urmuz are o relevanță aparte; fenomenul avangardist de chestionare a tradiției, intuit de un iconoclast precum Tudor Arghezi, autorul moral al debutului lui Urmuz (Demetru Demetrescu-Buzău, 1883-1923) este acel exercițiu necesar oricărei epoci culturale.

O anumită poezie se regăsește chiar în pseudonimul stabilit de poetul *Cuvintelor potrivite*: urmuzul este denumirea pentru mărgelele de sticlă care imită sideful sau mărgăritarul din basme, semn al ieșirii din arhaic; în epoca florală a simbolismului, de a cărui formare Arghezi nu era tocmai străin, (h)urmuzul este o plantă ornamentală de grădină, adusă în Europa prin secolul al XIX-lea; sub această aparență benign-feerică a început distrugerea unor locuri comune, cum ar fi cele ilustrate de cuplul de negustori cam literari, Algazy & Grummer:

- „într-una din zile, Grummer, fără a-l anunța pe Algazy, luă roaba și porni singur în căutare de cârpe și arșice, dar la înapoiere, găsind din întâmplare și câteva resturi de poeme, se prefăcu bolnav și, sub plapomă, le mănca singur pe furiș. Algazy, simțind, intră după el acolo cu intenția sinceră de a-i face numai o ușoară morală, dar cu groază observă în stomacul lui Grummer că tot ce rămăsese bun din literatură fusese consumat și digerat” – sau de *Pâlnia* și *Stamate*, expresia impresionistă a romanului de dragoste, în stil... debalzacian:

- „Un apartament bine aerisit, compus din trei încăperi principale, având terasă cu geamlâc și sonerie. În față, salonul somptuos, al cărui perete din fund este ocupat de o bibliotecă de stejar masiv, totdeauna strâns înfășurată în cearceafuri ude... O masă fără picioare, bazată pe calcule și probabilități, suportă un vas ce conține esența eternă a «lucrului în sine», un cățel de usturoi, o statueta ce reprezintă un popă (ardelenesc) ținând în mână o sintaxă și... 20 de bani bacșiș... Restul nu prezintă nici o importanță. Trebuiește însă reținut că această cameră, vecinic pătrunsă de întuneric, nu are nici uși, nici ferestre și nu comunică cu exteriorul decât prin ajutorul unui tub, prin care uneori iese fum și prin care se poate vedea, în timpul nopții, cele șapte emisfere ale lui Ptolemeu, iar în timpul zilei doi oameni cum coboară din maimuță și un șir finit de bame uscate, alături de Auto-Kosmosul infinit și inutil...”

Admirația lui Geo Bogza pentru acest deschizător de drumuri conduce la editarea revistei *Urmuz* (5 numere și două suplimente, ianuarie-iulie 1928), subintitulată „vitrină de artă nouă” și realizată la tipografia ploieștene: *Lumina*, *Aurora*, *Voința Prahovei* sau *Tipografia Românească* – altă tipografie pentru aproape fiecare alt număr, periplu descris

pe larg în *Jurnal de copilărie și adolescență* (1987); revista *Urmuz* este conexiunea viitorului autor al *Poemului invectivă* cu lumea avangardei, stabilind o rețea cu alte publicații, precum *Contimporanul* lui Iancu și Vinea, *Integral* (condusă de M.H. Maxy) – dar și *unu*, cunoscuta revistă de „avantgardă literară” (director: Sașa Pană), *Discontinuité* („cea mai nouă revistă de artă nouă din Franța”, cu Claude Sernet/ Mihail Cosma), cu *Bilete de papagal* a lui Arghezi – acestea din urmă, apărute în același an, 1928.

Din punct de vedere politic, admirația avangardei pentru *Urmuz* poate avea o justificare și pe fundalul politic al ascensiunii extremei drepte din perioada interbelică, la noi și pe întregul continent; Geo Bogza este acuzat și întemnițat de justiția polițienească tocmai pentru cărți precum *Poemul invectivă* (1933), pentru idei publicate inclusiv în revista *Urmuz*.

Scriitorul Urmuz este profund subversiv, dinamitard al naționalismelor (atenție la „popa”, cel mai probabil „ardelenesc”, din citatul de mai sus!) și al automatismelor în gândire; el este, cu formula lui Ionesco, „unul din profeții dislocării formelor sociale”, astfel încât, într-o țară care se așază mereu, cuprinsă suspect de zelul reformelor cu ambiții totale, Urmuz a avut lecturi, interpretări sau continuități.

De pildă, un ecou este un nr. 6 al revistei *Urmuz*, redactat în octombrie 1983, la centenarul nașterii scriitorului, sub auspiciile Muzeului Literaturii Române: ultimul director al revistei *Urmuz*, Ne(chita) Stănescu sau „Nestănescu”, după cum a semnat autorul *Necuvintelor*, își pune la lucru spiritul parodic, pentru texte semnate de „Urmuz”, „Tristan Tzara”, „Ion Vinea”, „B. Fundoianu”, „Ion Călugăru”. Proza *Kyag*, reluare a personajului urmuzian, aduce în scenă un personaj care „îmi bate din nări din patriotism local”, într-o epocă în care spațiul public era acaparat de jubileul ceaușist al celor 2050 de ani de stat unitar geto-dac, condus de Burebista: „originar el a ținut conferințe agricole și medicale în esperanto, după care a trecut cu dezinvoltură pe ultimul mal al Dâmboviței ca să vorbească limba volapuk”.

Pentru Nichita Stănescu, Urmuz „în toate culorile lacrimelor” este „asasinat cu propria lui mână de către mizera lui epocă”.

Volumul de critică literară *Hotel Urmuz* (2000) al lui Traian T. Coșovei are și el doza sa de răzvrătire: în cronicile de întâmpinare la cărțile congenerilor, poetul *Aerului cu diamante* își trasează despărțirile de unul dintre modelele sale, Nichita Stănescu („Ca și cum cuvintele ar fi o ură”), iar regizorul, prozatorul și eseistul Mihai Măniuțiu scrie tulburătorul *Urmuz. 23 noiembrie 1923* (2018), reportaj în versuri despre momentul sinuciderii scriitorului.

Tot atâtea dovezi pentru un ipotetic indice de timp și de spațiu, o ipotetică țară a lui Urmuz.

„GEM DE SPAIMĂ ANIMALELE DIN ARCĂ”

Nichita Stănescu – *dinspre* Constantin Abăluță

1968–1982–1983–1985–2000...2023: un dialog poetic

(note și comentarii de Dan Gulea)

Nichita Stănescu, *Convorbiri literare*: „Piatra”

Prima replică a acestui dialog poetic îi aparține lui Nichita Stănescu, preocupat de actualitatea poetică: aprecierea pe care o are față de Constantin Abăluță, autorul a două volume până în acel moment, *Lumina pământului* (1964, debut în prestigioasa colecție „Luceafărul” – aceeași care publicase și „Sensul iubirii”, în 1960) și *Piatra* (1968), este specială, pentru că autorul necuvintelor scrie foarte rar cronică de carte, de poezie; precedentele episoade recenzistice erau legate de *Flamura Prahovei*, cotidianul regiunii Ploiești, unde Nichita Stănescu semnase cronici (de poezie) în intervalul octombrie-decembrie 1967, despre Vasile Nicolescu, Alexandra Tîrziu, Ion Gheorghe, Florin Mugur ș.a. – parte din ele reluându-le în *Gazeta literară* (episodul *Flamura Prahovei* a fost prezentat în *ATITUDINI*, martie 2021, p. 2-4).

Cronica la volumul *Piatra* a fost publicată în *Gazeta literară* la rubrica „Convorbiri literare”, de interpretare a actualității editoriale poetice. Rubrica este ținută de Cezar Baltag în 1968, fiind uneori supliniți de Nichita Stănescu, care scrie, în câteva numere, despre *Fiziologia poeziei* sau despre felul în care se alcătuiește un volum de poezie. Ulterior, cronică a fost inclusă, urmând textul din revistă, în volumul *Respirări* (1982, p. 249-251).

Reluăm această cronică pentru că urmărim manuscrisul semnat Nichita Stănescu, pus la dispoziție de Constantin Abăluță, unde este utilizată o formulă de rezonanță, „laserul lingvistic”, ulterior anulată și înlocuită cu banalul „tensiunea lirică”. Perspectiva de arheologie a textului oferită de „laserul lingvistic” trimite imediat la exprimarea metaforică din poezia *Necuvinte*, elaborată în aceeași perioadă (și publicată inițial în *Luceafărul*, an XI, nr. 26 (322), sîmbătă 29 iunie 1968, p. 1, apoi în vol. *Un pământ numit România*, 1969): „Visez acel laser lingvistic/ care să taie realitatea de dinainte”.

Nichita Stănescu, *Convorbiri literare*: „Piatra” – în *Gazeta literară*, an XV, nr. 27 (818), joi 4 iulie 1968, p. 3 –

Mă așteptam ca volumul de poeme „Piatra”, al lui Constantin Abăluță, să fie primit cu entuziasm de critica noastră de poezie, de obicei generoasă. Cu mirare constat, însă, că s-au scris despre această carte, unică în felul ei în peisajul poeziei noi, numai câteva recenzii reperi și câteva consemnări neutre. S-ar putea explica acest fenomen, poate, prin sufocarea criticului copleșit de un număr mare de apariții editoriale interesante și valoroase. S-ar mai putea nota că în ultimii doi ani au apărut, ca niciodată poate în poezia românească, atât de mulți poeți noi și totodată valoroși, poeți care, fiecare luat în parte, cu un deceniu în urmă ar fi stupefiat critica și ar fi devenit fără îndoială obiectul unor exegeze profunde și entuziaste. Din păcate, acum, urechea criticului se apleacă tiu numai asupra valorii literare în sine, ci și asupra zarvei tinerești și îndreptățite pe care unii autori o fac, aureolându-și cărțile cu gesturi și cu teorii, și chiar cu anume prezenteism acut în epica nocturnă a schimbului de opinii critice.

Constantin Abăluță este un timid și un retras, unul dintre acei poeți întorși mai degrabă în sine decât în afară, profund discret cu sine însuși, rar la față cum s-ar zice. Și peste toate acestea evoluția scrisului său nu are nimic spectacular în ea, nu este nici de natură să epateze și nici să placă iubitorului de poezie nervos și grăbit, dornic de senzații tari.

Am intuiția că nu este un spontan, ci dimpotrivă, un meditativ, un decantat, un artist pentru care metafora este o insignă emailată și stranie, superstițioasă aproape, din care decurg luciuri și lucioli, semne de liniște și de melancolie apăsătoare a finitului.

Fluxul arzător, tensiunea lirică [tensiunea laserului lingvistic] nu îi sînt străine, numai că ele au o monumentalitate interioară care distruge catargele posibile numai în exterior.

„Piatra” — poem unitar și inefabil, „Amintirea pietrei” mozaic dintr-o arhitectură ruinită-n viitor, dar aptă de o arheologie neinventată încă, în

mijloacele ei de propensiune inversă, constituie materialul acestei cărți solitare. Navigator solitar, Amundsen liric a cărui aspirație e glacialitatea purității (și n-aș fi fost obligat să folosesc cuvinte alese dacă și condițional critica și-ar fi făcut datoria față de valoarea reală a „Pietrei”), Constantin Abăluță se înscrie printre aleșii poeziei noi.

„O-ndestulare / topește plopul peste casele de lemn. / Pe lutul zilelor tu stai la margini / și te zărim sfidînd în cel din urmă ceas / pe cel ce-și cîntărește singurătatea pieii lui / smucindu-și oasele. Își ține mîinile pe față / pînă cînd nu mai sînt ale lui, aruncă în aer / o umbră rară ca o iarbă.” Și tu te-azezi“ [citat completat neinspirat în revistă, cu un fragment din următoarea idee].

Comentariul la frumusețea nobilă, meditativă și întristată a unor versuri ca acestea, pe care le-am transcris cu o mîină de alt poet, pe care le-am gustat cu ochi de o altă culoare, pe care le-am resimțit într-o altă inimă mai violentă

și mai obosită totodată, comentariul acestor versuri nu poate fi decît o adăugare unei stări de spirit făcîndu-și rugăciunea înainte de somn. „Piatră tu, înverșunată dar nebănuitoare, dimineața / restabilești scheletul continentelor ce-avură loc / cîndva din insule răzlețe aruncate / pe toate mările; tu iar, din zilele / și nopțile pămîntului închei un miez pătrunzător / atît de rece pentru noi vai și îndepărtat / cînd lăturile zeilor își află aici trebuință, feștile / în părul fetelor în zorii de zi, văduvele de calcar / ale celor bănuți se sfărîmă mînjindu-ne degetele”.

Curgere de revelații supuse gheții, șir de cuvinte marcate, cum sînt marcate lingourile, eu nu fac altceva decît să atrag îngrijorat atenția asupra lui, colegial și admirativ, căci m-aș simți stînjinit de faptul că un adevărat poet cum e Constantin Abăluță ar putea fi trecut cu vederea de oamenii cinstiți, cînd eu, om cinstit, nu-l trec cu vederea.

Constantin Abăluță, [„Îl vizitam pe Nichita foarte rar”], 2023

dreapta jos,

Al doilea moment descrie o vizită a lui Constantin Abăluță la Nichita Stănescu, înregistrată de trei texte-obiect, combinații de cuvinte și desene, caracteristice necuvintelor; reproducem aceste intervenții, pe care le-am

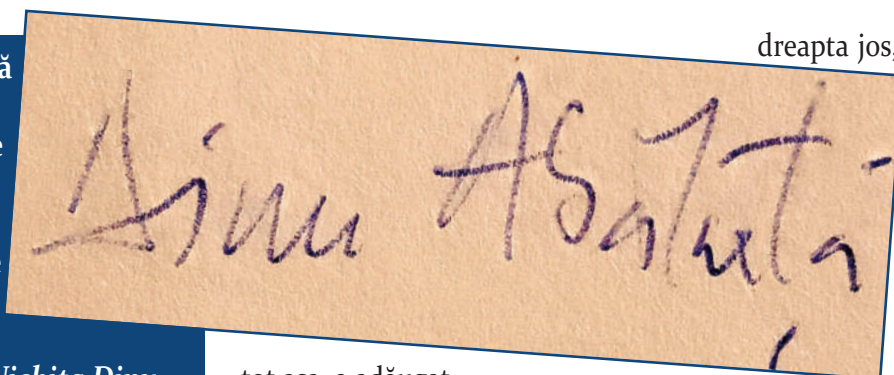
numerotat, intitulate [1] Azi, [2] De Dinu. De un privilegiu și [3] Nichita Dinu - dintre care primele două sunt inedite - precedate de o explicație a circumstanțelor de Constantin Abăluță, colaboratorul revistei noastre, într-un text datat 28 ianuarie 2023:

„Îl vizitam pe Nichita foarte rar. Nu mai știu cu ce ocazie s-a întâmplat să mă găsesc la el acasă într-o după-amiază de 7 octombrie și, din una în alta, vizita s-a prelungit mai mult și a trecut de miezul nopții. Trebuie să fi scăpat cumva că am mai împlinit un an (câte nu mai mărturisește omul involuntar, la un chef cu băuturi bune!) și atât i-a trebuit gazdei. S-a deslănțuit. I-a dictat Dorei două poeme. Mi-a desenat în creion, cu urme foarte slabe un fel de „bruderschaft” grafic: portretul meu din profil, încoronat/aureolat de o inscripție dublă: *Nichita Dinu*, cele două prenume fiind plasate de-a stânga și de-a dreapta semnului adunării, simbolizând probabil o frăție de sânge. În

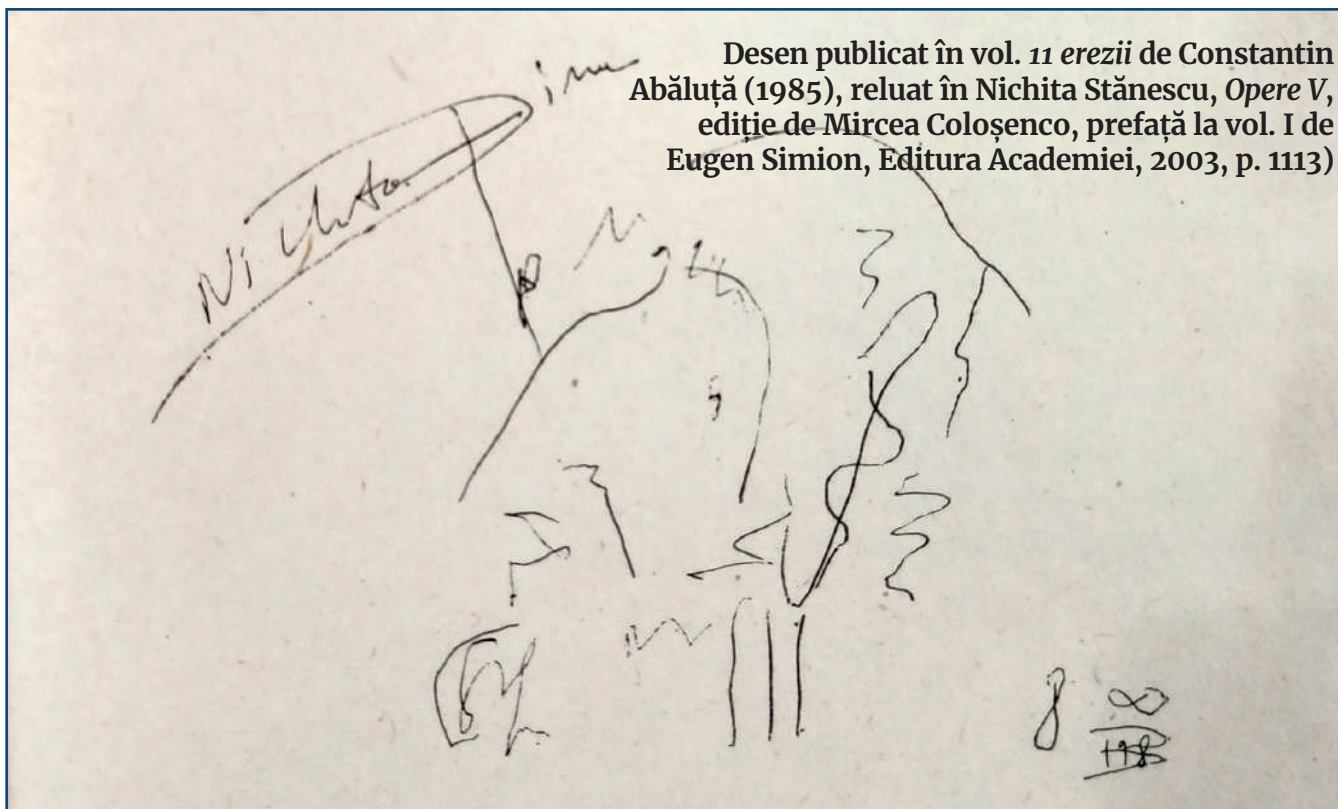
tot așa, a adăugat

o haioasă, cum să-i zic, inspirat-ghiurghiurlie ideogramă, chipurile data curentă. Însă era mai curând un ghem încârligat de cifre cu alură de cabală : 198, apoi un 3 mult mai mare îmbrățișând toate cele trei cifre dinainte, iar deasupra, ca un semn protector grafiind un opt culcat, simbolul matematic al infinitului. Năzbâtii, năzbâtii, cu care gazda știa, ca nimeni altul și fără nici un efort, să-și cucerească oaspeții... Aveam 45 de ani și mă aflam lângă Nichita: asta conta.

Al doilea manuscris, nedatat, este din 1968. Poartă titlul de *Piatra* și reprezintă bruionul comentariului critic (ultraelogios), publicat în revista *Gazeta literară* nr. 27 din 4 iulie, la volumul meu apărut în 1968 la Editura pentru Literatură. Semnătura olografă este a lui Nichita, dar grafia bruionului este alta. S-ar putea să fie a partenerei lui de viață de atunci, adică Gabriela Melinescu, dar nu poate fi sigur.”

Desen publicat în vol. 11 *erezii* de Constantin Abăluță (1985), reluat în Nichita Stănescu, *Opere V*, ediție de Mircea Coloșenco, prefată la vol. I de Eugen Simion, Editura Academiei, 2003, p. 1113)

[1]

Azi

Lui Dinu la 45 de ani

Se dedică lui Constantin Abăluță

Oricât de singur și unic ai fi
azi ești cu noi, poete,
cum revederile revin
în ochiul spart sub cele
a sprâncenelor de plete.
Nu faptul că tu te fărâmi sub ochii noștri
ne pare un dezastru de magneti
ci faptul că tu ești încă în viață
și că prin porți ne poți.
Ți-am da ceva în dar, dar n-avem verbe
de-aceea ca noi cîmpuri
de tot fel de alți magneti
ne jupuim de iarba verde
și negri stăm în fața ta, peceti.
Și zicem toți, - Să ne trăiești!
Să ne trăiești!
Să ne trăiești!
8 octombrie
În infinit octombrie

Dora

și

Nichita

Azi Lui Dinu la 45 de ani

Se dedică lui Constantin Abăluță

Oricât de singur și unic ai fi
azi ești cu noi, poete,
cum revederile revin
în ochiul spart ~~sub~~ Sub cele
~~sub~~ a sprâncenelor de plete.
Nu faptul că tu te fărâmi sub ochii noștri
ne pare un dezastru de magneti
ci faptul că tu ești încă în viață
și că prin porți ne poți.
Ți-am da ceva în dar, dar n-avem
de-aceea ca noi cîmpuri
de tot fel de alți magneti
ne jupuim de iarba verde!
și negri stăm în fața ta, peceti.
Și zicem toți, - Să ne trăiești!
Să ne trăiești!
Să ne trăiești!
8 octombrie
În infinit octombrie
Dora
și
Nichita

Captarea, conversia energiei valurilor și energia eoliană. Dispozitive realizate ICPE (Institutul de Cercetări Electrotehnice București): microcentrală electrică și generator cu geamandură alimentate de valuri cu lampa de semnalizare; instalație eoliană, Sfântu Gheorghe – Marea Neagră

[2]

De Dinu

De un privilegiu

Au decăzut caii
de cînd n-am mai păscut nici o idee.
Ce, tu nu știi parcă,
ce, tu nu știi parcă?
Morții sînt niște scafandri.
Cine să-i mai ridice din nou
Și de unde?
La noi pe Arcă
Sunt numai unde -
Iute îți scriu
că totul se clatină.
Ar mai fi ceva
cu amintirile despre ei.
O stare și amintirea asta!?
Gem de spaimă animalele din Arcă.
Închei grăbit și cu drag,
trebuie să mă duc la ele!
Să văd despre ce este vorba,
Dar, și vorba asta,
ce? stare!
Închei cu grăbire!

De Dinu
De un privilegiu

Au decăzut caii ~~de~~
de cînd n-am mai păscut nici o idee -
Ce, tu nu știi parcă,
ce, tu nu știi parcă?
Morții sînt niște scafandri.
Cine să-i mai ridice din nou
Și de unde?
La noi pe Arcă
Sunt numai unde -
Iute îți scriu
că totul se clatină.
Ar mai fi ceva
cu amintirile despre ei.
O stare și amintirea asta!!
Gem de spaimă animalele din Arcă.
Închei grăbit și cu drag,
trebuie să mă duc la ele!
Să văd despre ce este vorba,
Dar, și vorba asta,
ce? stare!
Închei cu grăbire!

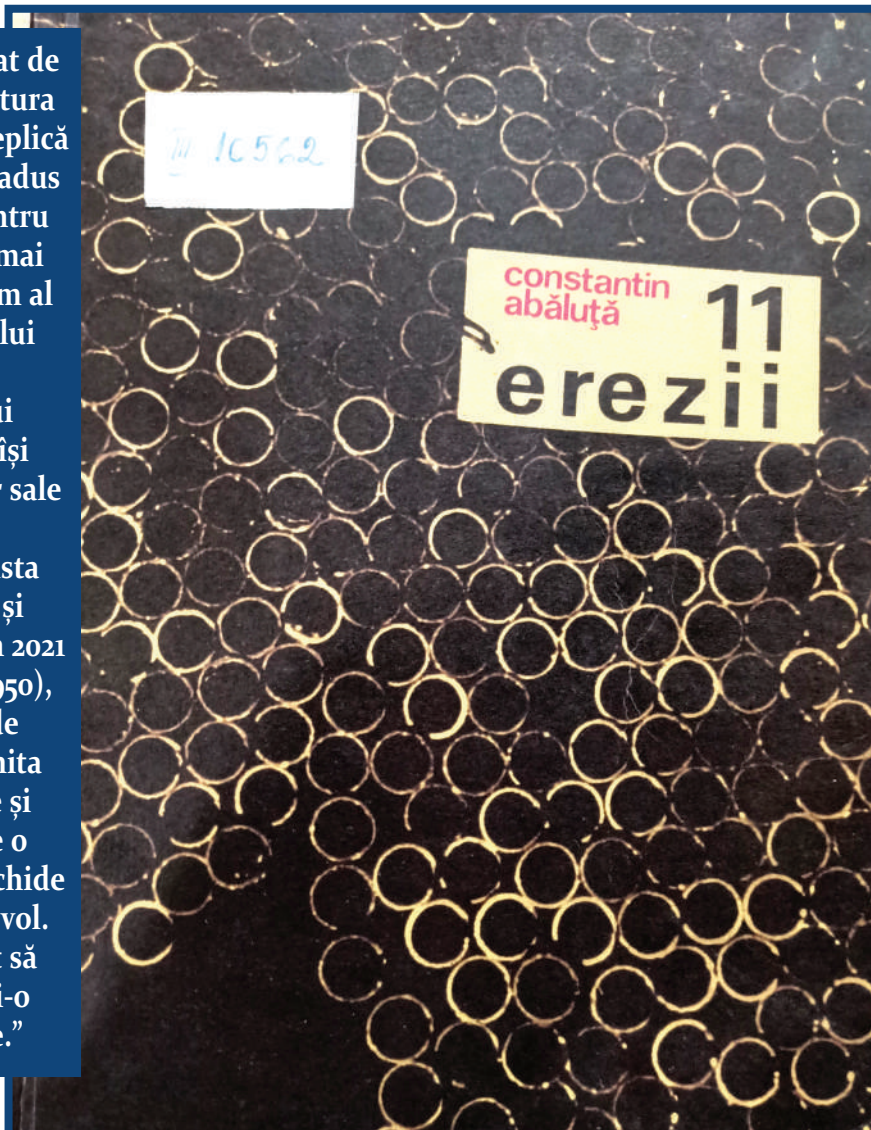
Aurel Perșu a fost un inginer român și pionier designer de mașini, primul care a plasat roțile în interiorul caroseriei, ca parte a încercării sale de a atinge forma aerodinamică perfectă pentru automobile. El a ajuns în perioada interbelică la concluzia că automobilul perfect aerodinamic trebuie să aibă forma unei picături de apă în cădere.

Constantin Abăluță, Erezia a doua

Volumul de poezii *11 erezii* publicat de Constantin Abăluță în 1985, la Editura Cartea Românească, este o nouă replică în acest dialog poetic, un omagiu adus lui Nichita Stănescu, ce are în centru desenul Nichita Dinu, reprodus mai sus. Ciclul cu același nume precum al volumului „se dedică memoriei lui Nichita Stănescu”.

Concepția vizuală specială a lui Constantin Abăluță, autor care își creează ținuta grafică a volumelor sale începând cu *Piatra* (1968) și, deopotrivă, un artist vizual (revista *ATITUDINI* a publicat acuarele și tehnici mixte, pe coperta a IV-a, în 2021 și în 2022, datele începând cu anii 1950), aduce, astfel, un alt domeniu de expresivitate și de dialog cu Nichita Stănescu, și el autor de portrete și desene. „Erezia a doua”, pe care o reproducem în continuare, se deschide cu un motto din „O confesiune” (vol. *Epica magna*, 1978): „Încă nu pot să înalț un imn liniștei/ pe care mi-o doresc și de care mi-e foame.”

Recipiente românești pentru transportul și detectarea substanțelor radioactive; lan de porumb din anii 1980, dezvoltat în mediu poluant

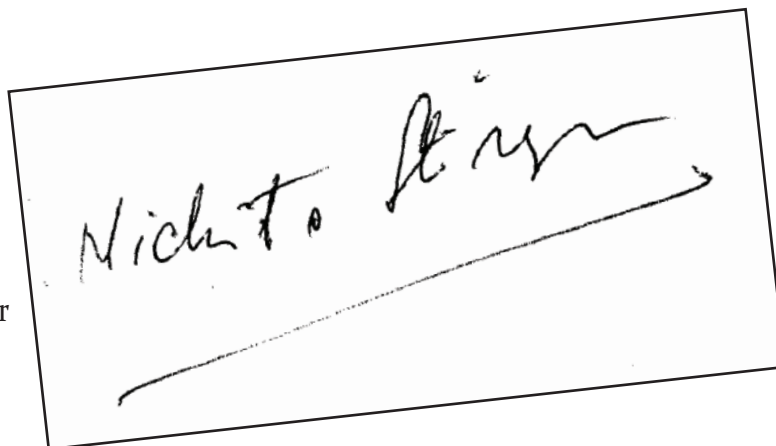
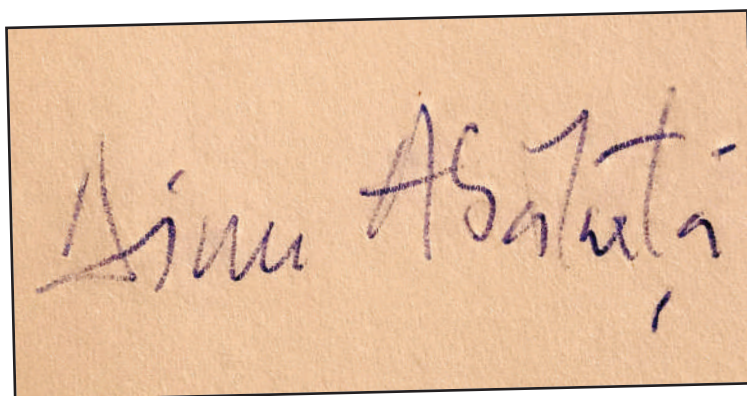
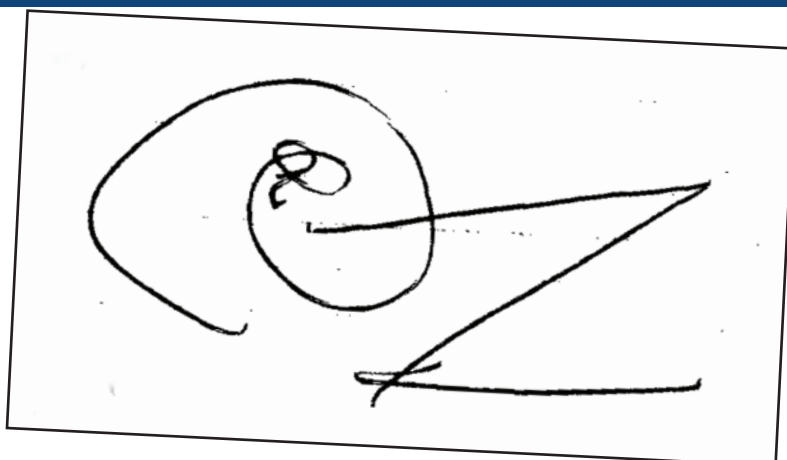

Constantin Abăluță Erezia a doua

Astă seară nu am mâncat nimic
mîine nu mă duc la servicii
aștept să se-ntîmple ceva
privesc crăpăturile din pereți și dușumele
aceste rezerve de prietenie rămase
de la cutremur și cred
că între polul nord și polul sud
lifturi-pirat ne fură respirația.

Încă nu pot să înalț un imn liniștei.
Resortul celui pe care-l cheamă ion sau vasile
te lovește-n buric și începe să plouă
pînă cînd pielea ta udă se lărgeste.
Poți atunci intra prin expoziții și prin prăvălii
să ceri ciuperci sau ochelari sau limuzine
fii sigur nimeni nu te va băga în seamă
cel mult ca pe-un exponat nereușit
te vor scoate pe ușa din dos
dînd cu spray în urma ta.

Ce trebuie să fac cînd sînt singur.
Aș da un telefon să-mi răspundă un copac.
Aș lua în palmă un ou
trebuie să fie în toată casa asta goală vreunul –
teroarea gălbenușului iradiindu-mi palma
aprioric, cu o clipă mai devreme.
Sînt omul momentan: închipui
soluții ieftine în calmul prezent
mă ghemuiesc în propria etate răsufu tot mai rar
iar după vizita vreunui prieten
mă simt mult timp amețit
ca după o injecție prea tare.
Încă nu pot să înalț un imn liniștei.

Interior al expoziției

În loc de concluzie

Acest dialog poetic este inițiat, în primă instanță, de volumul *Piatra* (1968) al lui Constantin Abăluță, care îi atrage atenția lui Nichita Stănescu; Abăluță se află la momentul respectiv într-o căutare a expresiei, exersând ambiguități și imagini șocante – iar Nichita Stănescu vine spre volumul *Piatra* tocmai cu o perspectivă emersoniană, încărcată de sensurile celor *11 elegii* (1966).

Cele două texte inedite, [1] *Azi* și [2] *De Dinu. De un privilegiu* sunt texte circumstanțiale, s-ar spune la prima vedere (scrise cu prilejul zilei de naștere a lui Constantin Abăluță), iar desenul [3] *Nichita Dinu* face și el parte din aceeași serie – dar interesul lui Nichita Stănescu pentru poezia lui Abăluță este unul vechi, așa cum o arată și cronica din *Gazeta literară*.

Între timp, la nivelul lui 1983, Constantin Abăluță descoperise provocarea avangardistă (*Ewww-Êrrre*, 1969 – dar și cu un motto de Lucian Blaga, cel „mut ca o lebădă”), estetica faptului mărunț în proză (*Unu*, 1970), cu translări din ce în ce mai elaborate textual și vizual, până la *Aerul mod de folosință* (1982), o veritabilă punere în scenă de ediție (auto)critică, de exegază poetică a variantelor, cu un design ce reproduce manuscrisele autorului. În acest moment poate fi identificată „foarte inspirată formulă oferită de auto-

rul însuși pentru a-și caracteriza starea de spirit specifică: «presiunea evenimentelor inexistente»; sentiment al frustrării radicale de real, conștiință a solitudinii absolute într-o lume banală și monotona, amintind de cea a «omului concret» bacovian” (Ion Pop).

Sub inspirația thanatică, Nichita Stănescu face, în fond, o comparație a lui Abăluță cu sine („Faptul că tu ești încă în viață”), într-o cascadă de interogații și de certitudini axiologice: „Închei cu grăbire!”, insistă poetul în [2] *De Dinu. De un privilegiu*. Totul, sub semnul persoanei I plural, semn al comuniunii, al tandemului – pentru care, într-o profundă transformare a aprioricului, Abăluță va scrie *11 erezii*, un dialog în absență, în care versurile lui Nichita Stănescu sunt chemate să răspundă complexelor intervenții în subrealitate ale lui Abăluță. Este atingerea lui Midas, care schimbă esența infinitezimală, subatomică a versului: Nichita Stănescu îi transforma *Piatra* în „laser lingvistic”, Constantin Abăluță mută cele *11 elegii* în *11 erezii*.

Dedicațiile de față sunt deci mai mult decât simple dedicații pe o filă de volum sau pe un capriciu – vor fi fiind și din acestea în opera lui Nichita Stănescu – sunt semne ale unui dialog complex despre natura poeziei, despre revelația metaforei. (Dan Gulea)

„Nichita Stănescu este un poet la care cuvântul se autoparodiază până la necuvânt și imaginea își prelungește liniile de fugă până la nodul abstract de-o pânzăște cu forța centripetă a unei emisfere de Magdeburg” (Constantin Abăluță, *Poezia română după proletcultism. Antologie comentată*, vol. II, 2000)

Automobil electric de fabricație germană, 1910, Muzeul Național de Tehnică

Cronologia unei „ieșiri din iarnă” – generația poetică '60

Magda Răduță

În istoria literaturii românești, începutul anilor '60 marchează, așa cum se știe deja, o nouă etapă și noi coordonate. Cea mai importantă consecință literară a „micului dezgheț” (destalinizarea incipientă de după 1953) este repunerea în circulație a principalilor autori ai epocii interbelice, nume esențiale mai ales pentru poezia modernă românească: Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Ion Barbu, George Bacovia, dar și reprezentanți ai avangardei interbelice. Toți reprezentanții de frunte ai modernismului poetic românesc trecuseră, în perioada realismului-socialist, printr-o revizuire drastică, de la interdicția dreptului de publicare a operelor originale (definitiv pentru Blaga, temporar pentru Arghezi) la reeditări trunchiate și lecturi parțiale și partizane (Barbu și mai ales Bacovia). La începutul deceniului al cincilea, opera lor începe să se reediteze și să fie comentată mai liber, fără îngrădirile doctrinare de până atunci. Marile revelații sunt volumele postume ale lui Lucian Blaga (1962 și reeditările ulterioare), reîntrarea în canonul critic a primelor volume de versuri ale lui Bacovia și a poeziei ermetice a lui Ion Barbu, precum și reconsiderarea mișcării de avangardă, inclusiv a numelor din „generația pierdută a războiului” (Dimitrie Stelaru, Constantin Tonegaru, Ion Caraion, Ben Corlaci etc.). Tot acest climat fertil face din perioada 1958-1965 o perioadă lirică benefică, lucru demonstrat inclusiv prin seria de debuturi poetice reunite în colecția „Luceafărul” a Editurii de Stat pentru Literatură și Artă (ESPLA), unde vor publica cele mai importante nume ale grupului ce a fost numit foarte rapid „generația '60”: Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ilie Constantin, mai târziu Ana Blandiana,

Ioan Alexandru, Ion Gheorghe.

Poeții acestui „nou val” sunt uniți nu numai prin coordonate quasi-identice de biografie („copii ai războiului”, traseu școlar în anii represiei), ci mai ales prin receptarea fertilă a modificării esențiale de climat cultural pe care o aduc reeditările și traducerile de la sfârșitul anilor '50. Având majoritatea cărților de poezie românească pe masă, ei sunt mai repede capabili de înnoirea atitudinii și limbajului, își pot selecționa mai rapid și cu rezultate mai vizibile opțiunile lirice, se pot manifesta, într-un cuvânt, mai deschiși. Modificarea esențială este vizibilă din prima clipă: reinstaurarea lui „eu” ca instanță a poeziei. După anii realismului-socialist, când poezia nu putea vorbi decât la plural (un „noi” colectiv și agresiv), modificarea aceasta înseamnă enorm: aduce cu ea, printre altele, o modificare de ton (de la confesiune la exaltare adolescentină) și de tematică (privirea nouă asupra poeziei erotice este, în această ordine, una dintre cuceririle esențiale ale șaizeciștilor).

Fixați la debut, firește, sub semnul juvenilului, poeții grupului se individualizează greu și șovăielnic; abia după a doua, ba chiar a treia car-

te, vocile lor – cu o excepție notabilă, cea a lui Nichita Stănescu – ajung înconfundabile. O primă explicație este dificultatea cu care șaizeciștii se desprind de recuzita obligatorie a poeziei anilor '50: pentru a trece de cenzura comunistă, ei sunt nevoiți să păstreze furnalele, schelele de aluminiu și uzinele în poezia lor, „populându-le” însă cu un eu singular și confesiv. Pe de altă parte, e vorba un aer comun, derivând din ceea ce o parte a criticii a identificat drept „efectul de mit tutelar” al unui poet cu destin tragic: Nicolae Labiș. Tânărlul a devenit foarte repede „mitul” generației – cu un singur volum publicat în timpul vieții (*Primele iubiri*, 1956) și cu încă unul, postum (*Lupta cu inerția*, 1958), el devine „destin exemplar” și naște „la această serie creatoare, [...] o anumită dependență, înțeleasă într-un sens foarte larg, de mitul Labiș. [...] Totul se întâmplă, în ultimă instanță, ca și cum această generație [...] s-ar simți datoră și chemată prin destin să împlinească o operă și o existență prefigurate abia, dar bănuite ca exemplare” (Ion Pop, *Poezia unei generații*, 1973, p. 21-22).

Maturizarea membrilor generației e sinonimă cu precizarea individuali-

Instalație de desalinizare a apei de mare, folosind energia soarelui; prototip realizat în Franța

Justin Capră a obținut la Salonul de la Geneva din 2008 premiul pentru cea mai bună invenție ecologică, triciclu electric sau hibrid; inventatorul, binecunoscut pentru cea mai mică mașină din lume, Soleta (cu un consum de 0,5/ 100 km), pentru primul rachetonaut, automobilul cu motor de avion VIRGILIUS. A construit mașini nepoluante cu mult timp înainte ca moda „eco” să erupă, mașini fără volan și fără pedaliere, cu comenzi făcute de la un buton de pe carcasa fotoliului.

tăților, păstrând totuși aerul comun al patosului, al confesiunii, al descoperirii individuale a universului (fără candoarea de început, înlocuită de o reflexivitate mai adâncă și de preocupări de stil și poetică dintre cele mai rafinate). Nichita Stănescu devine, în *11 elegii* (1966), un poet care păstrează în prim-plan, abstractizând la maxim, eul și limbajul său, și care se așază în centrul spațiului de cercetat cu fervoarea celui care vrea să cunoască totul deodată: „Întind o mână care-n loc de degete/ are cinci mâini,/ care-n loc de degete/ au cinci mâini, care/ în loc de degete/ au cinci mâini” (*Elegia a cincea – afazie*). Poetul Ion Gheorghe recurge, pe linia lui Blaga mai ales, la reconstrucția unui peisaj mitic al unei Tracii străvechi, cu ritualuri, solemnități și etici intacte: „Când prin aerul străveziu ca izvorul de apă/ se vede păienjenișul de miere/ al mirosului de tei/ [...] atunci e floarea vârstei lui Manimazos./ a floare de tei miroase pământul/ Traciei/ săpat cu sapa de bronz;/ a floare de tei miroase vitele/ la jugurile zugrăvite [...] toată Tracia vie și moartă/ miroase a floare de tei” (*Cavalerul trac, 1969*). Văzut aproape

unanim drept „cel mai intelectualist” poet al generației, Cezar Baltag are și el o etapă poetică al cărei centru e ocupat de mit și eres, pe ritmuri folclorice (*Madona din dud, 1973*), dar ceea ce îl particularizează este reflexia sa asupra limbajului poetic, asupra transformării, cum spune el însuși, a Lumii în Discurs. Soluția pe care o găsește – mai întâi în volume de poezie precum *Euridice și umbra* (1988), apoi în volumul de eseuri *Paradoxul semnelor* (1996) – este cea a metaforei ca semn distinct și universal: „la capătul aventurii rostirii noastre, metafora poate, în cele din urmă, resacraliza lumea”.

Preocupările filosofice și poetice „înalte”, la granița cu abstractul și exprimate de obicei sentențios, au făcut din poezia generației '60 un grup foarte repede intrat în canonul epocii, sub coordonatele elitismului și ale estetismului maxim. Consacrați devreme și definitiv, ei au avut în deceniile comuniste o recunoaștere quasi-unanimă și un traseu canonic clasic: intrați în manuale de la începutul anilor '70, au fost recunoscuți ca voci de frunte ale poeziei românești și tratați

pe măsură, până la transformarea lor în staruri literare: așa se întâmplă cu Nichita Stănescu, devenit la începutul anilor 1970 simbolul național pentru noul modernism liric, cu poeziile erotice puse pe melodii folk, apariții la televiziune în lungi interviuri despre cum-ne-vorbește-poezia, turnee și seri de lectură în săli arhipline etc. În peisajul dezghețului ideologic, succesul poeziei lui Nichita Stănescu se explică prin nevoia spațiului literar de a-și construi ierarhiile canonice în jurul unor figuri boeme, „libere”, ale autonomismului pur, care să preia din tradiția poetică interbelică exact dimensiunea modernistă consacrată (reflexivitate, metalimbaj, erotică spiritualizată); poetul Nichita (cazul unic, se pare, în istoria literaturii române în care pentru desemnarea unui autor e suficient doar prenumele) este vehiculul simbolic perfect pentru a dovedi că realismul-socialist a fost depășit fără cicatrici, că modernitatea interbelică e continuată creator, în fine, că regenerarea spațiului poetic românesc nu e doar posibilă, ci deja completă.

UN DEBUT: NICHITA ERA BUN LA MATEMATICĂ

Dorin Vasile

„Când el cu cifre cocheta
Nu l-am putut încuraja.
Plecă atunci pe alt drum
Și câți mă blestemă acum!”

„Poetului Nichita Stănescu,
fost membru al cercului de
matematică, Ploiești 1948-
1952”

(Ion Th. Grigore,
profesor de matematică)

Anul 1951 nu începe prea bine pentru români. Temuta Securitate a Poporului este reorganizată, transformată în Direcția Generală a Securității Statului și continuă cu aplicație represivă împotriva elementelor dușmănoase, culminând cu deportarea populației de origine germană din satele Banatului tocmai pe câmpurile neprielnice ale Bărăganului sau direct în șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră. Statul român colectează din greu produse agricole de la țărani și confiscă bunurile persoanelor arestate sau deportate.

Pe de altă parte, prioritatea guvernului este electrificarea și industrializarea țării, se investește în hidrocentrale, baraje de acumulare, minerit, producția de tractoare. Așa că regimul are rapid nevoie de muncitori, tehnicieni, ingineri bine pregătiți și îndoctrinați politic, care să poată fi manipulați. Se construiesc școli, se dorește un învățământ modern înzestrat cu resurse noi, de inspirație sovietică. Tinerii cu aptitudini pentru matematică și fizică sunt instruiți și îndrumați spre facultățile Politehnicii. Călăuziți de Partid, bineînțeles: „Învățați, străduiți-vă să stăpâniți matematica și fizica pentru că pe imen-

sul șantier al țării cunoștințele voastre vor rodi o Patrie și mai puternică și mai bogată. Însuflețiți de exemplul tineretului sovietic, adânciți știința sovietică și afirmați prin muncă hotărâtă voința de a apăra pacea, libertățile de care vă bucurați. Fiți în fruntea bătăliei care se deschide cu primul nostru cincinal, demonstrați cu dârzenie că vă iubiți Patria, că veți deveni tehnicieni pricepuți, oameni de știință creatori, meritând astfel încrederea pe care poporul muncitor și-o pune în voi.”

Cele citate mai sus aparțin articolului de început al *Revistei de Matematică și Fizică* cu numărul 1 din anul 1951, noul nume al *Gazetei Matematice*, revistă de tradiție, apărută încă din anul 1895. Pe ultima pagină, a rezolvitorilor de probleme, se află lista elevilor care au trimis soluții bune până la 10 decembrie 1950. Tresărim când recunoaștem numele elevului Stănescu N. Hristea din clasa a X-a, Liceul de băieți din Ploiești. Poetul a făcut parte dintr-o generație de excepție, cu nume celebre în multe domenii și, după cum este caracterizat încă din clasele primare, este „înzestrat pe partea literară și mate-

matică”, fiind „apt pentru profesiunea de inginer”, profesiune agreată și de familie. Nicio surpriză de altfel, bunul matern, al cărui nume poetul îl poartă, a fost profesor de matematică și fizică în Voronej, Rusia, deci avea de unde moșteni aplecarea spre științele exacte. În liceu este îndrumat de Ion Th. Grigore, profesor de matematică, mare personalitate în domeniu și, ulterior, cunoscut epigramist. Este clar că acesta a format o echipă de elevi pasionați, ce rezolvau lună de lună zeci de probleme din *Gazetă*. Numele lor apare cu regularitate în numerele din anul 1951. Elevul Stănescu N. Hristea a trimis în total 74 de probleme din diverse domenii: 23 de raționament geometric, 20 de calcul algebric, rezolvări de ecuații, polinoame, progresii, combinatorică, numere complexe, 8 probleme de teoria numerelor, 16 de trigonometrie și relații metrice, 7 probleme de fizică. Datele sunt extrase din numerele 1, 2, 3, 5, 7, 10, unde se certifică prezența poetului în cercurile „înalte” ale rezolvitorilor. Gradul de dificultate și tematica de largă acoperire îi dădeau șanse mari să promoveze un examen de admi-

tere la orice facultate tehnică. Subiectele examenelor sunt prezentate în *Gazetă* la rubrica „Concursuri și examene”. Totuși, Nichita, elev acum în clasa a XI-a, an terminal, are ultima apariție în numărul 10 din luna octombrie 1951 și apare întrebarea dacă aceasta este și ultima întâlnire cu matematica de performanță. Din punctul de vedere al alegerii carierei, probabil că da, pentru că poetul merge în 1952 Facultatea de Litere din București.

Interesant este faptul că în același an 1952, în august, profesorul său de matematică Ion Th. Grigore este arestat din motive politice și trimis la colonia de muncă de la Poarta Albă. O mărturie despre debutul său o aduce chiar poetul: „debutând în revista de fizică și matematică cu rezolvări de probleme și semnându-le Stănescu Hristea, elev, profesorul meu de de istorie Nicolae Simache, un strălucit savant și un mare pedagog [...] mi-a zis: «Mă, tu faci publicistică; Stănescu Hristea este nume de soldat mort la Mărășești; n-o să te citească nimeni; te cheamă și Nichita, ia pune-l înaintea că se izbește aiurea cu Stănescu și te ține mine lumea...»”

Matematica rămâne atractivă pentru poet, fiind sublimată în poezie. Dovada este volumul *Laus Ptolemaei* (1968): Ptolemeu a fost un renumit astronom, matematician, cartograf, filozof, care a prezentat un univers geocentric – iar Nichita se declară aici „coautor al marelui Ptolemeu”. Sau poezia „Altă matematică” din volumul *Măreția frigului* (1972), în care inventează noi operații algebrice. Iar în „Lecția despre cub” și „Lecția despre cerc” din *Opere imperfecte* (1979) își exprimă arta poetică folosind geometria. Există un eseu scris de informaticianul și scriitorul Petre Rău intitulat „Nichita Stănescu și matema-

6050
SOCIETATEA DE ȘTIINȚE MATEMATICE ȘI FIZICE DIN R.P.R.

REVISTA MATEMATICĂ și FIZICĂ

PUBLICAȚIE LUNARĂ PENTRU TINERET

★

*Tinerii din școli și facultăți sunt chemați
ca în cinstea Congresului și Festivalului
să-și sporească eforturile pentru însușirea
științei și culturii înaintate.*

(Din Apelul C.C. al U.T.M. către tinerii din
R.P.R. în legătură cu convocarea la București
al celui de al treilea Congres Mondial al

RUBRICA REZOLVITORILOR DE PROBLEME

149, 150 154, 156, 158), Stănescu C. Const.
(137, 138, 140, 144, 145, 149, 150, 154, 156,
158), Stănescu N. Hristea (137, 144, 145, 154,
156), Stoica Valeriu (137, 138, 144, 145, 154,
156, 158), Șerbu C. Mircea (137, 138, 144, 145,
150, 151, 152, 154, 155, 156, 158, 176). Clasa
XI-a, Gheorghiu V. Vasile (62, 78, 85, 88, 89,

tica”. Aici poate fi găsită o confesiune a poetului ajuns la vârsta de 50 de ani: „geometria și postulatele lui Euclid au exercitat o influență poetică fantastică asupra mea” și explică, astfel, alegerea unor noțiuni și raționamente matematice pe care le reduce la esență și le transformă în metafore.

Concluzia îi aparține tot lui Nichita Hristea Stănescu. În 1952 a plecat la București să dea admitere la Politeh-

nică, ne povestește sora sa, Mariana Stănescu. Când s-a întors acasă, s-a aruncat în brațele mamei: „Mămico, am reușit!” „Cum a fost? Greu?”, l-a întrebat ea. „Nu. A fost ușor, că am dat la Filologie.” „Cum la Filologie?” „De ce să nu fac ceva ce-mi place mie? Decât un inginer prost, mai bine un profesor bun!”, i-a răspuns poetul.

Sau un trambulind, după cum a rămas în inimile noastre.

REPERE BIBLIOGRAFICE

- 1) Vladimir Zamfirescu, „Nichita Stănescu, matematician!”, în *Observator cultural*, nr. 685, 8 august 2013, (<https://www.observatorcultural.ro/articol/nichita-stanescu-matematician-4/>, accesat la data de 19 februarie 2023);
- 2) Ion Th. Grigore, „Perioada 1948-1952”, în *Memorii*, Editura Ploiești Mileniul III, Ploiești, 2008;
- 3) Nichita Stănescu, „Etern îndrăgostit de limba română”, interviu de Boris Buzilă, 1980, în *Opere V. Publicistică. Corespondență. Grafică*, ediție de Mircea Coloșenco, Editura Academiei Române, București, 2003, p. 718 ș.u.

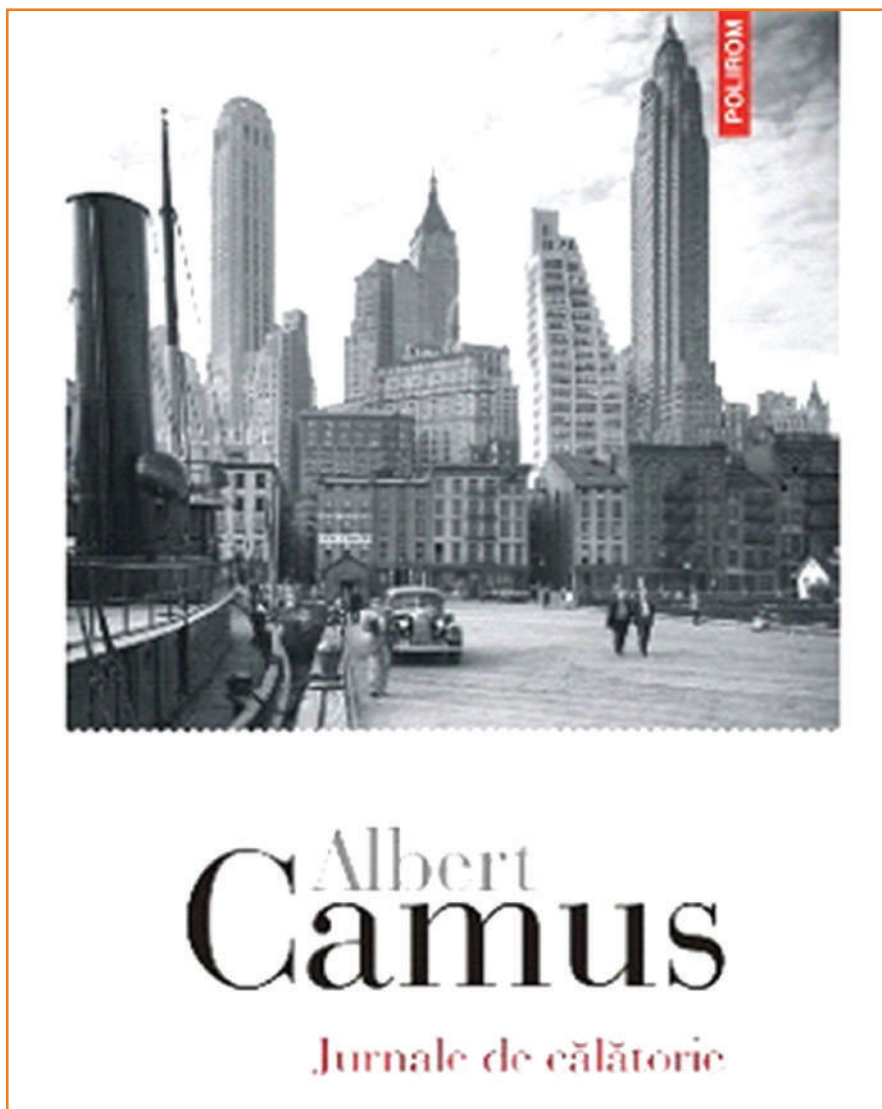
Albert Camus – de (re)descoperit în seria de autor a Editurii Polirom

Diana Rînciog

Se spune că un autor de referință trebuie retradus la un anumit interval de timp, pentru a sincroniza textul cu ritmul de evoluție pe care îl are limba respectivă. Avem o surpriză foarte plăcută să găsim în oferta editorială de la Polirom seria de autor Albert Camus, cărți accesibile, de oferit tinerilor cititori care (încă) nu l-au descoperit pe scriitorul celebru, de exemplu, pentru romanele sale *Străinul* sau *Ciuma*. De reamintit și calitatea lui Albert Camus de câștigător al premiului Nobel pentru literatură în 1957, al doilea cel mai tânăr scriitor care a primit acest premiu, la 44 de ani, primul fiind Rudyard Kipling, la 42 de ani.

Cât despre volumele seriei de autor, să le trecem în revistă: *Fața și reversul* (traducere de Irina Mavrodin, 2018), *Străinul* (primul roman al lui Camus, traducere de Daniel Nicolescu, 2018), *Ciuma* (traducere de Eta Wexler și Marin Preda, 2018), *Exilul și împărăția* (ultima carte publicată de Camus, traducere de Irina Mavrodin, 2018), *Omul revoltat* (traducere de Marina Vazaca, 2019), *Actuale* (traducere de Marina Vazaca, 2019), *Moartea fericită* (traducere de Daniel Nicolescu, 2019), *Nunta* (traducere de Irina Mavrodin, 2019), *Vara* (traducere de Modest Morariu, 2019), *Mitul lui Sisif* (traducere semnată de Magda Jeanrenaud, 2020), *Primul om* (traducere de Ileana Cantuniari, 2020), *Discursurile din Suedia* (traducere de Marina Vazaca, 2021), *Căderea* (traducere de Magda Răduță, 2021) *Jurnale de călătorie* (traducere de Marina Vazaca, 2022), *Teatru* (traducere de Daniel Nicolescu, 2022).

Dacă ar fi să facem o sugestie de lectură din volumele de mai sus, am alege romanul *Căderea*, publicat în 2021, în traducerea foarte expresivă a Magdei Răduță. Cartea are 139 de pagini se citește ușor, este antrenantă, cu fraze scurte, scriitorul preferând, după

cum știm, stilul clar, de tip jurnalistic, fără podoabe inutile.

Romanul a fost publicat în Franța în 1956 și are ca personaj principal pe Jean-Baptiste Clamence, un avocat de succes, care dorește să practice în Olanda meseria de judecător-penitent. Autorul prilejuiește descărcarea conștiinței eroului său în fața unui martor de ocazie, un francez întâlnit într-un bar de marinari din Amsterdam. De fapt, avocatul prețuit, admirat, apărând cândva multe cauze nobile în capitala franceză, cu un agitat trecut amoros, a cunoscut, la un moment dat, căderea, zguduirea interioară, absurdul cu care se confruntă omul modern în scrierile camusiene.

Despre acest roman, Jean-Paul Sartre spunea că este, probabil, «cel mai frumos și mai puțin înțeles».

Încă din primele pagini ale romanului, găsim o descriere a Parisului, așa cum îl păstrează în memoria inimii personajul lui Camus, Clamence: «Parisul e un adevărat trompe-l'œil, un superb decor în care locuiesc patru milioane de umbre.» (p.8) Apoi se lansează în tot felul de comparații privitoare la Franța, patria părăsită în urmă cu mulți ani, ori la Olanda, țara de adopție. De pildă, i se pare că toate canalele concentrice din Amsterdam sunt precum cercurile infernului. El mărturisește și că nu mai trece nicio dată noaptea pe un pod, după ce a fost

martorul unei sinucideri...

Căderea este o poveste despre aparențele care îi pot înșela pe cei din jur, dar și pe cel în cauză, omul ce a uitat să se privească sincer în oglinda sufletului: «Nu arătam deloc rău, mă înfățișam deopotrivă ca dansator neobosit și erudit discret, ajungeam să fiu îndrăgostit simultan, ceea ce nu e deloc ușor, și de femei, și de dreptate, mă interesau sporturile, dar și artele, mă rog, mă opresc aici ca să nu mă bănuieți de înfumurare. Dar, vă rog, imaginați-vă un bărbat în floarea vârstei, cu o sănătate de fier, înzestrat generos de la natură, abil în exercițiile fizice, precum și în cele ale intelectului, nici bogat, nici sărac, dormind bine și profund mulțumit de el însuși, fără să o arate altfel decât printr-o sociabilitate voioasă. Veți admite așadar că aș putea vorbi, cu toată modestia, de o viață reușită.» (p. 28)

Cartea este presărată cu numeroase reflecții filozofice, existențiale, precum tulburătoarea idee că omagiul este mult mai ușor de îndreptat spre cei morți decât spre cei vii, pentru simplul motiv că nu o facem din obligație: «Ați băgat de seamă că doar moartea ne trezește sentimentele? Cât de mult ne îndrăgim prietenii care ne-au părăsit de curând, nu-i așa? Cât de mult îi prețuim pe maeștrii care nu mai scot o vorbă, cu gurile pline de țărână! Omagiul se îndreaptă către ei atunci, foarte firesc, acel omagiu pe

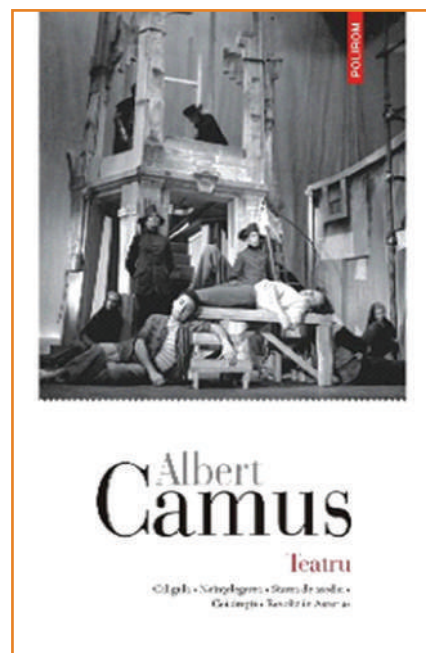
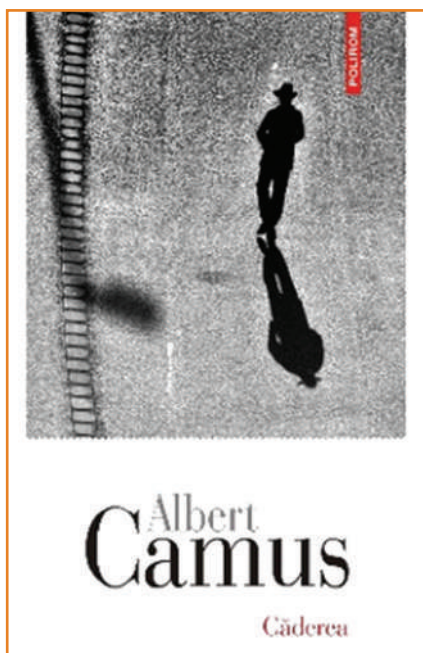
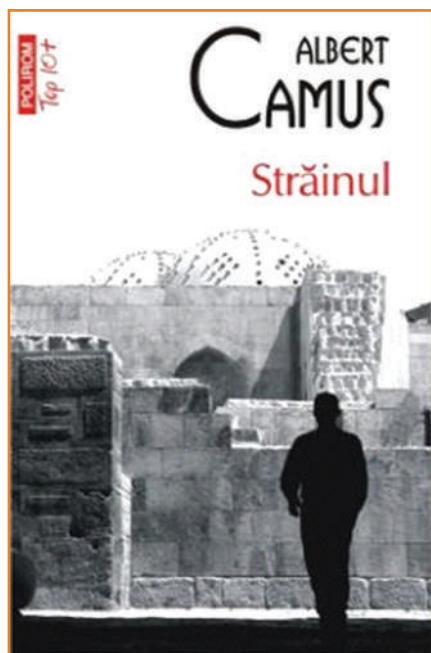
care, poate, toată viața l-au așteptat de la noi.» (p.33) Pe de altă parte, o considerație amară, desprinsă parcă din istorie: «Martirii, dragă prietene, trebuie să aleagă între a fi uitați, batjocoriți ori folosiți. Cât despre a fi înțeleși, niciodată.» (p.72) Există în paginile cărții și o surprinzătoare viziune a iadului: «străzi pline de însemne și nici o posibilitate de-a explica ceva» (p.45), adică un loc unde toate lucrurile sunt definitive, imposibil de reparat, purtând o etichetă pentru totdeauna...

Așadar, este dureroasă, uneori șocantă, această confesiune a personajului din *Căderea lui Albert Camus*, mărturisind despre declinul fiecărui om, din pricina vanității, viciilor, disimulării. Atâtea experiențe care îl consumă pe erou și-l fac să aibă nostalgie, așa cum se întâmplă când evocă Parisul de odinioară: «Parisul e departe, Parisul e frumos, nu l-am uitat. Îmi aduc aminte de apusurile lui [...] Seara se lasă, uscată și foșnitoare, peste acoperișurile albastre de fum, orașul viește surd, fluviul parcă începe să curgă invers. Atunci ieșeam eu să rătăcesc pe străzi. [...] Ah, prietene, știți ce este ființa singuratică, rătăcind prin marile orașe?...» (pp.112-113)

Încheiem această prezentare cu o frază din *Discursurile din Suedia* (traduse pentru prima oară în limba română în 2021), cuvintele lui Camus arătând convingerea acestuia despre

rolul scriitorului, fără o supunere ideologică socialistă; de aceea nici nu s-au putut traduce aceste texte decât după 1989). De altfel, în bibliotecile publice din România, ediția franceză a *Discursurilor din Suedia* se putea consulta în «fondul special» doar printr-o aprobare specială. Fragmentul de mai jos pare cu adevărat profetic în contextul socio-politic actual:

«Fiecare generație, fără îndoială, se crede menită să refacă lumea. A mea știe totuși că nu o va reface. Dar sarcina ei este, poate, și mai mare: constă în a împiedica lumea să se desfacă. Moștenitoare a unei istorii corupte în care se amestecă revoluțiile neîmplinite, tehnologiile devenite nebune, zeii morți și ideologiile extenuate, în care puteri mediocre pot astăzi să distrugă totul, dar nu mai știu să convingă, în care inteligența s-a înjosit până într-atât încât s-a făcut slujitoarea urii și a opresiunii, această generație a trebuit, în sine și în jurul ei, să restaureze, pornind doar de la negații, câte puțin din ceea ce alcătuiește demnitatea de a trăi și de a muri. În fața unei lumi amenințate cu dezintegrarea, în care marii noștri inchișitori riscă să întemeieze pentru totdeauna împărățiile morții, ea știe că ar trebui, într-o cursă nebună contracronometru, să restaureze o pace între popoare care să nu fie cea a servituții, să reconcilieze din nou munca și cultura și să refacă împreună cu toți oamenii o arcă a alianței.»

FADING

- Vol 1. ÎNGERII NU ȘTIU SĂ VORBEASCĂ (fragment de roman)

Călin Vlasie

Visul din vis

Dorm și visez că dorm și că în celălalt somn sunt în alt vis. Un șir de vise în care mă reflectam la nesfârșit așa cum ai ține două oglinzi una în fața celeilalte, iar corpul ți se multiplică până devine un punct. O fi venit dl Moraru, vecinul, îmi zic. Mă gândesc că vrea să vadă apartamentul. Se aud mai multe voci. Parcă nu e dl Moraru. Mă scol, îmi fac patul la repezeală și ies.

Sunt doi. Ea și El. Fețe de bețivi. În vizită la mine este și unchiul Nicu. El le-a deschis ușa. Sunt așezați pe recamierul maro, în sufragerie. Ei parcă beau ceva și îi văd cum se îmbată. Femeii îi scapă paharul din mână. Nu-i cunosc. Le spun să iasă imediat afară. Ei se scoală în tăcere. Unchiul Nicu rămâne pe loc în pragul ușii. Din sufragerie o strig pe mama și o rog să-i conducă. Abia atunci observ că mama s-a apucat de vărut pereții. Ca la Paște. Privesc mai atent și descopăr că mama răzuise pereții și tavanele din tot apartamentul și așa, peste zdrențele de ziduri, dă cu șomoigolul cu var ușor albastrii. Mă supăr, tip la ea, îmi vine s-o strâng de gât. „M-ai nenorocit, m-ai nenorocit!” „De unde o să mai iau bani să pot zugrăvi din nou tot apartamentul?” Ea fuge speriată afară.

Atunci realizez că sunt într-un cartier nou. Probabil că arăt caraghios sau groaznic, că se iau niște copii după mine, îmi strigă măscări, doi sar la bătaie și încep să mă lupt cu ei. Mă apăr, că mi-e milă să-i lovesc. Vreau să scap de coșmarul de a

vedea apartamentul distrus. Iar o strig pe mama și iar îmi vine să o strâng de gât pentru prostia ei. Mă lupt tot timpul cu copiii care nu-mi dau pace. Par copii de țigani dintr-un cartier mărginaș. Urlu cumplit și ei se opresc. Par anesteziați. Dintre ei se desprinde unul cu pistrii pe față, înăltuț și slab, probabil liderul lor, se apropie de mine, mă ia pe după umeri și-mi spune: „Nu-i băga în seamă, n-au ce face și ei! La vară vom merge cu toții la pescuit. Acum hai cu mine prin oraș.” Eu aș fi vrut să intru în casă. Ideea că apartamentul e distrus mă paralizează. Merg aproape împleticit și mă las în voia noului meu prieten.

Pornim. Trecem pe lângă blocuri înalte. Parcă aș privi de sus o machetă. Un oraș uriaș neexplorat. Îmi dau seama că nu-mi cunosc deloc orașul. Merg prostit. Trec prin pasaje pe scări rulante. Orașul urcă pe o colină. În față, un bloc turn cu o singură scară, pătrat, foarte înalt. Îmi spune: „Hai să intrăm!” Copilul care mă însoțește îmi pare acum libidinos, pervers. Hainele i s-au colorat în mov. Nu erau mov, mi-aș fi dat seama... Are poftă senzuale, intuiesc, dar nu sunt sigur. Deschide o ușă foarte înaltă de sticlă după ce urcăm vreo douăzeci de trepte de marmură. Sus, undeva, foarte sus, acoperișul sprijinit de niște stâlpi roșiatici și verzui dintr-un material transparent care seamăna cu plasticul.

Trag de ușa de sticlă, cam îngustă, și el intră primul. În spatele nostru, mă uit fără să vreau, un tânăr apărut din senin, în loden, cu mus-

tață și pălărie, stil gangster din anii '30 americani. De cum se deschide ușa, apar niște trepte de sticlă. Mă înțepenesc puțin între tocurile ușii, dar scap repede și pun piciorul pe prima treaptă a scării. Sunt foarte mirat de o astfel de intrare. Încep să urc. Scara se îngustează din ce în ce mai mult. Mă șterg cu umerii de pereți și în stânga și în dreapta. Copilul mă încurajează. Scara se îngustează din ce în ce mai mult. Mi se pare că mă subțiez și așa reușesc să continui urcarea. Tipul în loden e tot timpul în spatele meu. Râde de nepriceperea mea la început, apoi devine nervos.

Ajung în sfârșit la ultima treaptă și dincolo se deschide un hol larg. Cineva mă trage cu putere înăuntru. Îmi recapăt forma în câteva secunde. Cine? Copilul? Nu cred că ar fi avut atâta forță. Dintr-odată am imaginea unui loc interzis, secret. Trec prin mai multe camere în care femei, bărbați și copii stăteau întinși în paturi ca de spital și erau serviți de chelneri în fracuri negre. Aveau cele

mai grotești și mai stranii fețe. În orice caz foarte ciudate. Nu mai văzusem așa ceva niciodată. Erau nefirești, parcă erau machiate ca în filme. Nu aveau legătură cu corpurile. Un corp buhăit avea o față de copil, un trup de tânăr firav se termina cu o față de bătrân zbârcit, un cap de femeie superbă se mișca pe un trup scund de bătrân gârbovit. Și tot așa. Mi s-a cam făcut frică.

Am intuit pericolul. Copilul care mă adusese aici e smuls de lângă mine. Naiv, acesta se supune râzând, în joacă. Nu-l mai văd, dar din camera alăturată aud plânsete infernale. Intru forțând ușa și-l văd pe copil cu o față de bătrână plângând în hohote, iar deasupra lui altă bătrână, grasă sau borțoasă și cu fața pistruiată a copilului, îi mulțumea, îl mângâia pe cap. În fundul camerei, pe un pat, cineva dădea să sugă cu biberonul unui morman de carne cu față de bebeluș de câteva săptămâni.

Doi tipi în halate albe (medici?) și cu măști medicale la gură, pe care nu-i văzusem, au dispărut imediat când și-au dat seama că i-am reperat, lăsând dăre de picături de sânge în urma lor. Atunci m-am dumirit! Era un loc unde se schimbau fețele oamenilor. Mi s-a făcut atât de teamă încât nu am mai putut scoate niciun cuvânt. Cineva mă fixa insistent. Am înțeles că eu eram următorul ales pentru operație. Am simțit că sunt smuls și eu ca acel copil. Sala se învârtea ca un titirez, iar eu eram proiectat spre pereți. Niște reflectoare ca acelea din discotecă îmi ținteau fața precis. Am orbit în câteva secunde. Sau întreg corpul meu a devenit un norișor. Lumina atât de intensă a reflectoarelor mă pulverizase. Visul din somnul din vis se pulverizase. Nu eram încă treaz, deși mi se părea că totul e real.

Dintr-odată m-am regăsit jos în stradă în fața blocului criminal. Blocul fusese construit chiar în capătul unui șir de blocuri care se continua spre vârful unui deal. De undeva de la ultimul etaj se auzea destul de clar

Intrarea în pavilion

cum cineva urla, apoi un geam s-a spart și după câteva secunde s-a auzit o bufnitură puternică pe asfalt. În stânga mea, niște milițieni priveau tâmpiți scena. De cealaltă parte a străzii, un bloc cu trei etaje, ca un vaporas, luase foc. Ardeau parterul și etajul 1, dar flăcările înțeleșite amenințau și celelalte două etaje. La etajele 2 și 3 la ferestre se vedeau oameni care priveau îngroziți flăcările de sub ei, iar jos pe trotuar alți oameni împreună cu câțiva pompieri se căzneau să stingă focul și să-i salveze pe cei de la etajele care încă nu luaseră foc.

Milițienii păreau că nu văd scena. Eu mă uitam disperat când spre blocul în flăcări, când spre turn. Doi milițieni l-au ridicat pe ăla care căzuse de la ultimul etaj al turnului și l-au târât spre locul unde mă aflam eu.

Cel târât, în costum de blugi și cu barbă, miracol, era viu! Picioarele atârnav de șolduri ca niște bețe zdrobite. Îl luaseră de subsuori și, deși picioarele se bălăngăneau în toate părțile, ăla râdea ca un nebun. Eram eu! Semăna perfect cu mine. Avea barbă ca și mine și era îmbrăcat într-un costum de blugi. Dar parcă nu eram eu, că eu eram jos în stradă și priveam.

Milițienii urlau la el:

- Ce cauți, bă, în acest bloc din Pitești?

„Aha, eram deci în Pitești! Crezusem până atunci că eram în Cluj sau în alt oraș.”

El era calm și părea că nu-l doare nimic.

- Ești hoț, bă, fire-ai al dracului?

- Nu, am eu față de hoț?

- Atunci cine mama dracului ești?

Scoate, bă, buletinul! Hai! Ce-ai căutat, mă, acolo?

- M-a dus un copil.
- Unde e copilul acum?
- A rămas acolo sus.
- Bine, bă, vom verifica totul, vagabondule!
- Nu mai puteți verifica pentru că i s-a schimbat fața!

Atunci un alt milițian m-a lovit cu putere în cap și n-am mai văzut nimic. Doar l-am auzit:

- 'Tu-ți dumnezeii mă-tii de vagabond!

Mi-am revenit însă și mi-am dat seama că milițienii știau ce se întâmplă acolo și voiau să fie secret. Eu trebuia să fiu mort!

Am prins un moment de neatenție și am luat-o la fugă. Picioarele erau întregi și mă ajutau să mă depărtez de grupul ucigaș de milițieni. Am auzit împușcături în urma mea, dar eu fugeam cât puteam de repede de teamă să nu fiu prins. Nu m-a atins niciun glonț. Milițienii trăgeau ca niște chiori. Burtoșii ăia nici nu s-au repezit după mine. Au preferat să

tragă. Eu am luat-o pe niște străzi necunoscute și eram extrem de derutat. Nu mai știam încotro era blocul cu apartamentul meu distrus de mama – care nu știu unde fugise – și unde îl lăsasem pe unchiul Nicu. „Și totuși acesta nu e Piteștiul! Sunt într-un alt oraș.”

M-am oprit din alergare și am întrebat mai multe persoane în ce oraș sunt, dar nimeni nu știa să-mi răspundă. Mă simt extrem de tensionat. Nu-mi mai găsesc orașul, nici locuința și nici familia. Îmi pare rău că m-am certat cu mama. Alerg înnebunit în toate părțile. Peste tot altceva, tot altceva, deloc ceea ce știam eu.

Mi-am adus aminte de blocul în flăcări, de oamenii aceia îngroziți de le etajele 2 și 3, ce-or fi făcând acum? Or fi reușit pompierii să stingă focul? Sărmanii de ei, erau și copii și bătrâni. Am uitat complet de ei în momentul în care am luat-o la fugă de teamă să nu fiu omorât de milițieni. Dar cu tipul căzut de la ultimul etaj din turn ce s-o fi întâmplat? Cred că a murit, sigur e mort. Imposibil să nu

fi avut o hemoragie internă. Și așa a fost un miracol că a mai putut vorbi. Dar acel copil cu care plecasem la plimbare prin oraș din fața blocului meu? Dar acele încăperi secrete din capătul acelei scări atât de strâmte? Acolo se continuă să se schimbe fețele oamenilor. Iar eu nu-mi mai găsesc nici orașul și nici casa.

Brusc visul meu se termină, uauu, cum ai închide televizorul. Norișorul alb de ceață a dispărut. Câteva minute, deși treaz, sunt confuz. Aprind veioza de la capul patului. Mă frec pe față. E fața mea. Lângă mine, pe cearceaf, Jaspers. Cartea e deschisă la „Conștiința culpei”, acolo citeam înainte să adorm. Îmi căzuse lângă pernă. Întreg visul mi se proiectează în minte cu o viteză uluitoare, de câteva ori. La fiecare nouă proiecție cad părți mari, se topesc pur și simplu. Nici nu mai știu, sau aproape nu mai știu ce am visat. Parcă mintea mea a fost conectată în somn la creierul celor din Spital, al lui Bebe Kent sau al Dulcinicăi, ori al lui Ninel Mușat.

Interior al expoziției

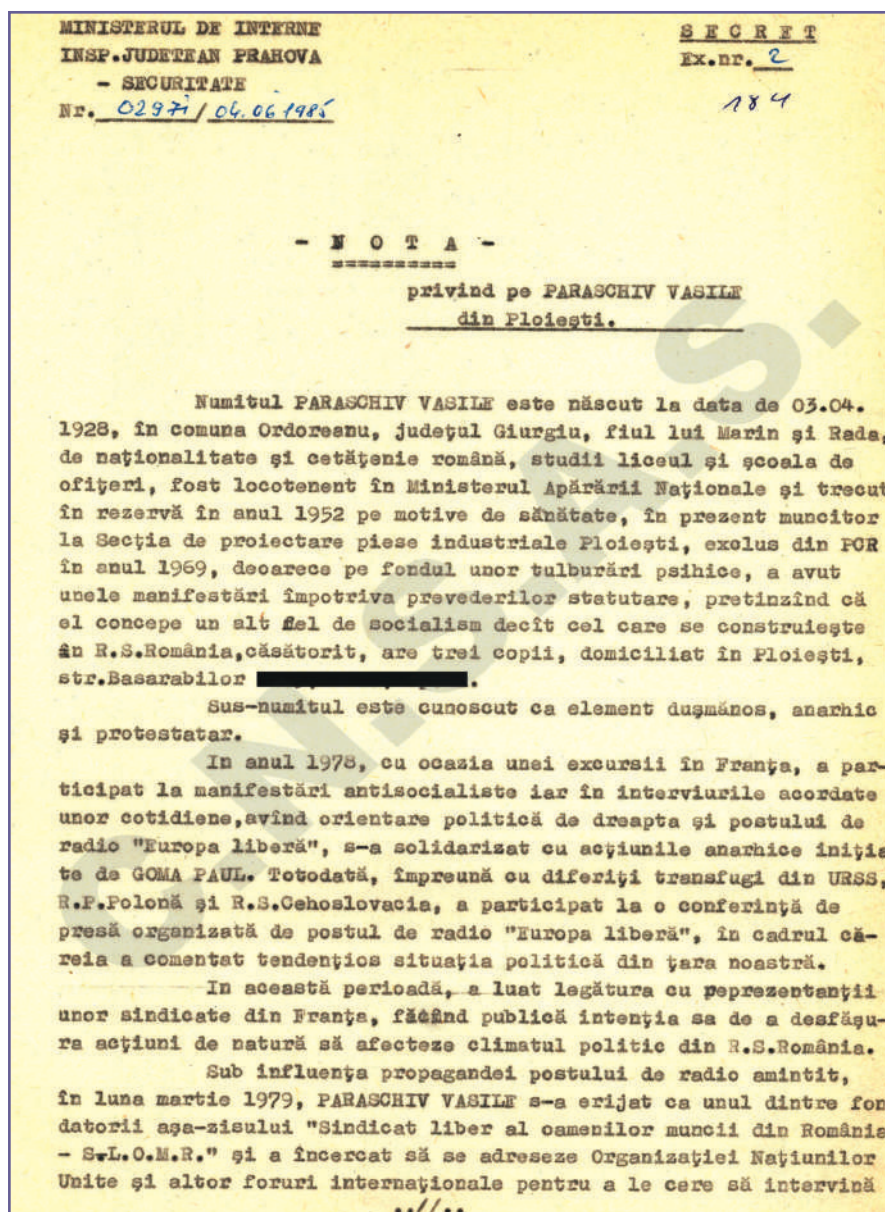
TĂCEREA POSTERITĂȚII: UN SIMBOL PLOIEȘTEAN – VASILE PARASCHIV

4 iunie 1985. Notă-raport semnată de colonelul Ilie Pescaru, șeful Securității Județene Prahova, în care sunt prezentate măsurile luate pentru neutralizarea activității dizidentului Vasile Paraschiv (ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 7856, vol. 1, ff. 184-185)

Dorin Stănescu

Pe Vasile Paraschiv l-am întâlnit o singură dată într-un microbuz care ne aducea de la București la Ploiești. Puținii călători ai acelei curse au fost martorii schimbului de impresii dintre un domn în vârstă și soția sa care-l asculta și, din când în când, îl aproba. Fusesse o seară de pomină la Palatul Cotroceni. În fața unei audiențe încremenite, disidentul acesta perpetuu înfruntase un președinte ales democratic, cu același curaj cu care odinioară înfruntase un regim totalitar și refuzase o decorație importantă. Fără să vrem, pentru că Vasile Paraschiv vorbea cu o tonalitate înaltă, am devenit un public privilegiat, căci despre omul acesta mărunțel și plinuț, îmbrăcat într-un costum uzat de trecerea anilor, se scria în manualele de istorie...

Biografia lui Vasile Paraschiv (1928 - 2011) putea fi una asemănătoare cu cea a milioane de oameni din România socialistă: muncitor într-una din întreprinderile din orașul unde trăia, locuind într-un apartament mic alături de o familie care își ducea traiul încercând să supraviețuiască permanentei goane după alimentele care lipseau din magazine. Pentru el, însă, realitatea a fost alta. Cultul personalității cuplului dictatorial ori propaganda mincinoasă reprezentau regula și chipul minciunii din România acelor ani, iar câțiva oameni au arătat această față hădă, riscând totul. În plus, dictatura comunistă a determinat ca bu-

sola morală a oamenilor să fie tot mai flexibilă, iar supunerea și delațiunea au devenit elemente cheie ale ascensiunii sociale. În această atmosferă, o mână de oameni au avut curajul de

a-și asuma riscul de a spune adevărul, de a se ridica împotriva regimului opresiv comunist. Printre ei s-a aflat și muncitorul ploieștean Vasile Paraschiv. Pentru acest curaj, PCR și organele

repressive, Securitatea și Miliția, au dezlănțuit împotriva sa un întreg arsenal de metode: presiuni și amenințări la locul de muncă, dar și asupra familiei, bătaii și torturi, internarea cu forța în spitalele de psihiatrie.

Într-o țară în care butada „capul plecat, sabia nu-l taie” a făcut și încă mai face carieră, Vasile Paraschiv a fost mai bine de două decenii un om singur! A trecut printr-un veritabil infern, dar a stat drept și neînfricat. Fără prezența presiunii statelor democratice din Occident, Vasile Paraschiv ar fi fost ucis. A avut noroc și a supraviețuit. A văzut cum regimul comunist a căzut și a sperat, în zadar, până la moarte, că i se va face dreptate, iar călăii săi vor primi pedepsele cuvenite.

Memorie și uitare... la Ploiești

După 1990, relația lui Vasile Paraschiv cu oficialitățile de toate felurile a rămas la fel de tensionată. „Eu vreau dreptate, nu decorații, nu funcții, nu bani”, a afirmat mereu. Nu a găsit aceea dreptate. În ceea ce privește relația cu oficialitățile Ploieștiului, într-o scrisoare din 22 iulie 2002, adresată lui Paul Goma, fostul disident scria: „Comuniștii fiind mulți, și-au impus punctul de vedere. Pe plan local ei nu au uitat ce am făcut înainte de revoluție împotriva lor și după alegerile din 1990 au intrat în Consiliul Local Ploiești numai comuniști și securiști care au început să mă persecute rău. Încă din 1994 ei au elaborat o hotărâre a Consiliului Local Ploiești, specială pentru mine, ca să se răzbune, mi-au luat un drept legal acordat de lege și m-au făcut să pierd mulți bani și, ca urmare, și astăzi sufăr și rabd de foame cu întreaga familie...”

Perseverența sa în a-i demasca public pe cei care îl torturasera, îl anchetasera abuziv i-a deranjat pe mulți. A sperat că odată cu înființarea CNSAS, dovezile clare din actele instituțiilor represive îl vor ajuta să-i demaște și să-i trimită în instanță pe cei 67 de foști lucrători ai Securității și Miliției

din Ploiești și pe activiștii de partid care-i făcuseră viața un calvar. Ca și în alt caz celebru - acela al lui Dimitrie Tomozei, fostul director al Uzinei 1 Mai din Ploiești, ucis de Securitate în decembrie 1965, Justiția a rămas oarbă. În schimb, înainte de moartea sa, survenită în ziua de 4 februarie 2011, a reușit, prin publicarea unor documente, să-i demaște public pe tortionarii săi.

Viața sa și atitudinea sa demnă, de după 1990, ar fi trebuit să-l facă să fie ceea ce este - un reper moral, un simbol al credinței nestrămutate în democrație și un luptător împotriva totalitarismului comunist. Ar fi fost de așteptat ca posteritatea să-i cinstească mai mult memoria: să avem un bust al acestuia sau un monument care să semnifice lupta sa împotriva comunismului, iar o instituție cum este Casa de Cultură a Sindicatelor să îi

poarte cu mândrie numele. Pentru orașul Ploiești, muncitorul Vasile Paraschiv ar trebui să fie un simbol. Chiar și numai pentru faptul că pe lista marilor nume ale dizidenților din Europa de Est se află și numele său, alături de cele ale lui Lech Walesa, Adam Michnik, Václav Havel și enumerarea poate continua. În 1997, prin hotărârea nr. 142 din 21 noiembrie, Vasile Paraschiv a devenit cetățean de onoare, iar la un an după dispariția sa, în 2012, zona din fața Hotelului Prahova a primit numele „Piața Vasile Paraschiv”.

E mult? E puțin? Dumneavoastră dragi cititori ce credeți?

Istoria regimului comunist reprezintă, la Ploiești, un subiect tabu care nu convine multora dintre decidenți. Cred că și de aceea, Vasile Paraschiv rămâne incomod și în posteritate.

în vederea recunoașterii pretinsului sindicat.

La locul de muncă, sus-numitul a adoptat permanent o atitudine recalcitrantă iar într-una din ședințele grupei sindicale a intenționat să citească un manifest transmis de postul de radio "Europa liberă", din care rezulta că în țara noastră ar fi luat ființă așa-zisul "sindicat liber".

În prezent, PARASCHIV VASILE continuă să aibă o poziție ostilă pretinzând că el ar fi "adevăratul reprezentant al oamenilor muncii din România" și insistă să plece în străinătate pentru a intra în contact cu cercuri reacționare, cărora să le furnizeze date cu conținut calomniator la adresa țării noastre.

Pentru a obține viză de călătorie în străinătate, încearcă să-și fondeze insistențele pe motive așa-zis umanitare, în sensul că scopul deplasării ar fi să-și trateze fiica, Paraschiv Luiza, elevă în clasa a X-a, care suferă de [redacted] ce nu s-ar putea trata în țară.

Acest lucru nu constituie decât un pretext pentru a putea relua legătura cu cercurile reacționare din străinătate și totodată, de a-și lăsa definitiv fiica în occident, așa cum a procedat în anul 1977 și cu fiul mai mare, Paraschiv Radu, actualmente stabilit în S.U.A. Cea în cauză a fost supusă unui control medical de specialitate la Spitalul Județean Ploiești și în urma tratamentului indicat [redacted] se află într-un stadiu de vindecare.

De altfel, PARASCHIV VASILE nici nu a manifestat interes să consulte medici și să-și trateze fiica în țară, de acest lucru ocupându-se în exclusivitate soția sa, care deja a procurat din rețesua farmaceutică medicamentele prescrise, pe care sus-numitul invocă că nu le poate găsi în străinătate.

Cunoscând adevăratele preocupări și intenții ale lui PARASCHIV VASILE, [redacted]

Intrucât în ultimii ani s-a prevenit orice încercare a lui PARASCHIV VASILE de a lua legătura cu cercurile reacționare din occident, acesta, recent, l-a contactat pe SACAL GHEORGHE din Ploiești, cunoscut că a solicitat plecarea definitivă din țară, căruia în schimbul unor sume de bani, i-a cerut să-i intermedieze legătura cu unele organizații reacționare din străinătate, inclusiv cu colaboratori ai postului de radio "Europa liberă".

Prin măsuri specifice am prevenit și această încercare din partea lui PARASCHIV VASILE.

SEFUL SECURITĂȚII JUDEȚENE,
Colonel, [redacted]
PESCARU ILIE

DE/DE/3 ex.

OBIECTE

Fragment din volumul *Pasager prin amintiri*, cu ilustrații de Dan Perjovschi, în curs de apariție la Editura Polirom

Codruț Constantinescu

Nu facem parte din categoria călătorilor români bogați, care merg la Milano de două ori pe an pentru a-și cumpăra ultimele articole vestimentare Versace și nici nu dăm o fugă în fiecare iarnă în Dubai pentru a cumpăra bijuterii de aur. Cu toate acestea, ne întoarcem cu mici obiecte din călătoriile noastre. În afară amintirilor, oare ce mai păstrează călătorul obișnuit în micul său univers, anume pentru a-și aduce aminte de zilele petrecute în afara rutinei sale nefericite?

Până la a afla răspunsurile altora, mi-am întors privirea asupra mea. Din Thasos am rupt niște bucăți bune de marmură, pe care le-am transportat acasă, pitindu-le în portbagaj. Nu îmi era teamă de controalele vamelor, ci mai degrabă de ochiul vigilent al Corinei, care mai mult ca sigur m-ar fi apostrofat: „Ce faci cu pietrele alea? Iarăși aduci greutate acasă”. În concepția ei, bolovanul/roca reprezintă o greutate (în plan metaforic), în timp ce eu le păstrez în ideea că fiecare pietricică reprezintă o bucățică dintr-un univers pe care este foarte posibil să nu-l mai văd niciodată. Nici măcar nu am cine știe ce cunoștințe de geologie. Dacă nu mai avem granițe și nu ne controlează cu adevărat nimeni, indiferent dacă suntem sau nu în Schengen, cine mă împiedică să am colecția mea de Genevă, de Nisă, de Sicilie, de Zakynthos sau Salonic? Este drept că de la Viena nu am adus nici o piatră, mi-ar fi fost greu și să o găsec, poate în imensul parc Schönbrunn, dar acolo nu am reperat decât pietricele covorului de pietriș al aleilor, mult prea puțin spectaculoase pentru a fi aduse în România. În fond, pietriș avem și

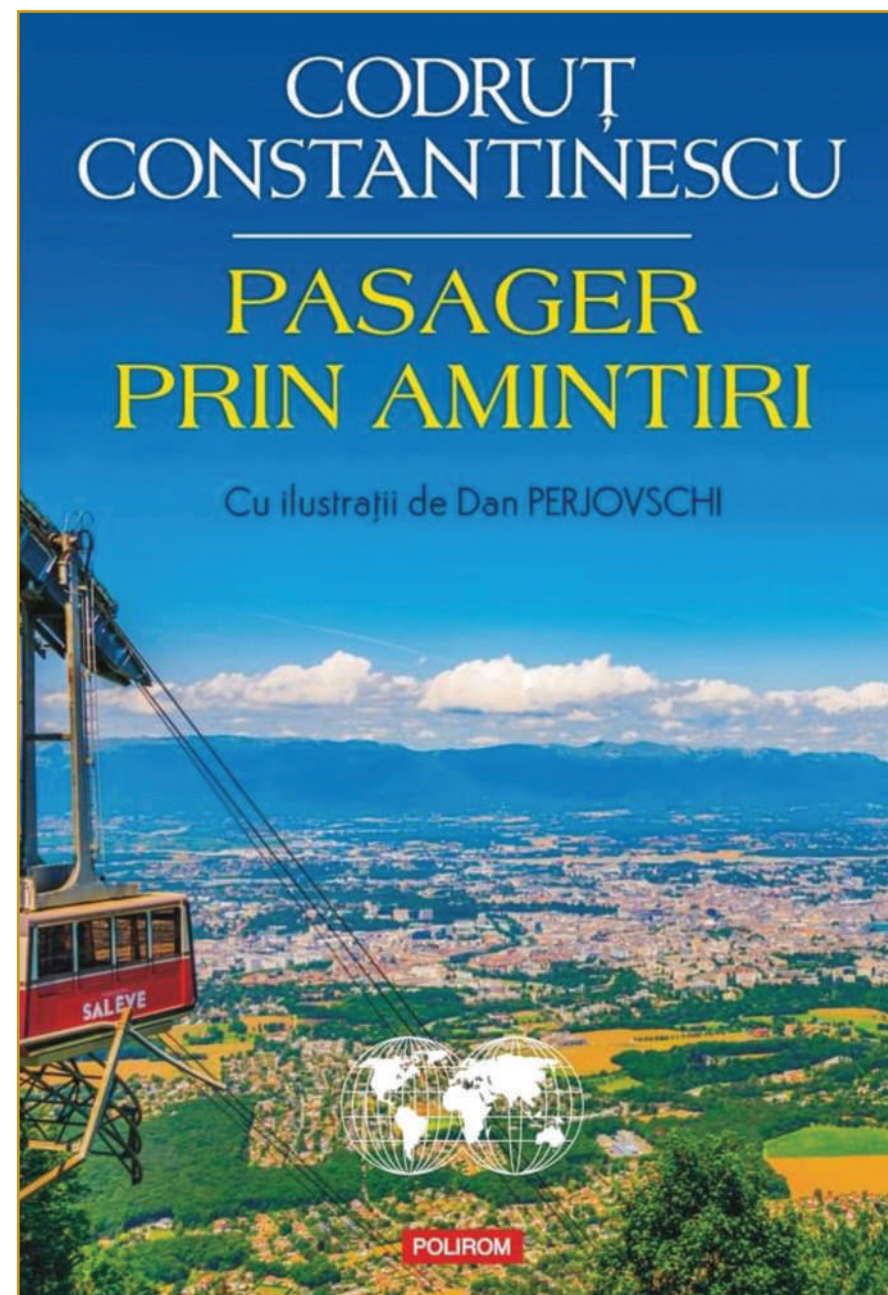
noi destul. Fiul meu a ieșit cel mai câștigat după zilele vieneze – mergând cu mașina, și-a repatriat grijuliu toate podoabele de Crăciun, pe care le-a cumpărat exact din fiecare târg de Crăciun din minunata capitală austriacă (din fața Palatului Belvedere, Piața Maria Tereza, Piața Rathausplatz, din fața Palatului Schönbrunn sau chiar din fața Catedralei Sfântului Ștefan – Stephansplatz): globuri în formă de Moș Crăciun și sanie trasă de reni, brad de plastic cu globulețe sau candelă amplasate în boluri de sticlă, ornate cu teme de sezon. Am rămas de-a dreptul șocat că le-a păstrat cu grijă și după un an le-a aranjat cuminte în mica lui bibliotecă.

Cel mai dificil este să te întorci cu obiecte din city-breakuri. Nu ai loc. Recunosc că uneori mi-am aruncat din haine pentru a face loc fie unora, puține, noi (o cămașă albă cu dungi verzi și albastre, cumpărată din centrul Romei și care m-a costat numai 15 euro), fie cărților, pe care nu le găsec

în România, mai ales în limba franceză (a se vedea cazul Nisei și Genevei, relatat mai sus).

Fără să-mi dau seama, am început să am o adevărată colecție de ștergere pentru ceai, pe care în principal sunt imprimate hărțile Siciliei, Italiei, Scoției, Irlandei, Austriei. Evident că nu le folosesc pe post de cârpe de bucătărie, sunt mult prea prețioase și le-am lipit pe peretele din spatele scaunului meu nedirecțional de la birou. Îmi scapă numele unei localități, comitat sau regiuni italiene, mă întorc și mă uit pe harta din spatele meu. Simplu. Una a ajuns totuși în rucsacul meu de munte și, când facem o pauză din cățărare (cât mai putem), așez micile provizii pe un ștergar din Irlanda, cu un simpatic proverb irlandez, plin de înțelepciune hâtră: „An Irish toast –/ May you have food and raiment/ A soft pillow for your head/ May you be forty years in heaven/ Before the devil knows you're dead!”.

Mereu îmi zic ca, atunci când plec din Grecia, să achiziționez două-trei bidoane de tablă, de 3-4 litri de ulei de măsline. Delăsător (sau doar prevăzător?), las la urmă, pe ultima zi, când finanțele deja s-au subțiat simțitor (dacă acum patru ani ne descurcam cu 100 de euro pe zi pentru mâncare, băuturi și șezlonguri, deja în ultimul concediu elen am depășit binișor și 150, dar fiind patru persoane și inflația în zona euro în floare, este oarecum explicabil) și am constatat că pot trăi foarte bine și fără magicele bidoane de ulei de măsline. „În fond, nu găsim în supermagazinele noastre ulei?”, mă liniștește de regulă Corina. Găsim, dar nu la același preț. Astfel că prefer să păstrez prevăzător câteva bilete de 50 de euro în portofel pentru întoarcere, nu știi niciodată când faci o pănă în Bulgaria, când un polițist fără chef te oprește lacom, știind că te întorci dintr-un concediu pe care el nu și-l permite. În cel mai bun caz, din Grecia mă întorc cu o sticlă de un litru, care îmi ajunge două săptămâni. „Madame, est-ce que je peux garder mon parapluie?”, am întrebat-o cu speranță în glas pe angajata aeroportului din Nisa, care se ocupă cu check-inul cursei low-cost, care trebuia să ne aducă înapoi pe Otopeni. Mereu m-am întrebat ce gânduri îi locuiesc pe acești mici angajați ai unor aeroporturi mai degrabă medii sau mici, care sunt obligați, prin fișa postului, să înfrunte hordurile de valahi, care fie se întorc în țară (tant mieux!), fie debarcă. Masca lor profesională nu oferă nici cel mai mic indiciu, sunt mereu destul de politicoși, arborând o sfântă răbdare magică, și buna lor creștere vestică. Dar asta nu înseamnă că hordurile barbare nu pufăie nemulțumite de timpii de așteptare, nu bombăne („la uite la ăștia cum se mișcă, parcă anume o fac să pierd cursa către Lausanne”). Mă atașasem de umbrela pe care o cumpărasem în cea de-a doua zi a micii noastre treceri prin minunata capitală a Coastei de Azur și pe care am folosit-o de-a lungul celorlalte două zile petrecute

la Nisa. Nu eram gata să o abandonez fără o luptă strașnică. Mi-am spus: „Dacă nu mă lasă cu ea în avion, o arunc pe acolo, ce am de pierdut?”. „Madame, est-ce que je peux garder mon parapluie?”. Răspunsul a fost afirmativ, însă rucsacul meu de spate a nemulțumit-o. „Monsieur, aveți două bagaje și pe bilet scrie că ați plătit doar unul, bagajul de cală.” „Dar, doamnă, exact așa am venit de la București, cu aceleași bagaje, rucsacul meu de spate și geanta asta.” Nefiind convinsă, a sunat pe interior și s-a lămurit. M-a lăsat să trec cum am venit. Cred că nici nu prea le pasă francezilor de condițiile de acces în avionul low-cost, atât timp cât întregul proces

se derulează fără scandal. Însă eu mi-am repatriat umbrela bej (am proasta senzație să cred că și obiectele banale, produse toate în R.P. Chineză sunt mai trainice când sunt livrate în Occident decât ceea ce se comercializează în România, dar nu am dovezi și poate fi doar o senzație) pe care o păstrez cu grijă în portbagajul mașinii, încercând din răspuțeri să nu o împrumut și să nu o rățăcesc.

Din micile expediții din țară nu prea aduc acasă nimic, pe considerentul că distanța, fiind mult mai mică valoarea lor, este considerabil mai redusă. Oricând pot ajunge la Sibiu sau Constanța, iar munții sunt la o aruncătură de băț.

Alte pseudo-concepte la modă

Ion Bogdan Lefter

● **„Progresism”**. De la „progres”, modulat și ca „progresist”, deopotrivă substantiv și adjectiv. Ar trebui să fie ceva pozitiv: transformările în bine împing societatea înainte, ameliorează viața umanității, deschid orizonturi. Cine și-ar dori să regresăm în loc să progresăm?! Există – însă – și persoane, grupuri, categorii care, dacă nu vor s-o ia efectiv înapoi, se tem de noutățile care li se par prea îndrăznețe și încearcă să li se opună, le blamează, exaltând în schimb „tradițiile”, căci ele le oferă certitudinile trecutului în locul nebuloselor viitorului. Conservatorii moderați nu exagerează cum o fac cei radicali, mai ales în vremuri dificile, de crize care stimulează temerile oamenilor și-i fac receptivi la profețiile negre. Basculând în ultimii ani spre extremă, ideologii anti-progres au recurs la răsturnarea sensului pozitiv într-unul infamant: evoluția bună a civilizației e taxată drept „progresism” rău, drept sursă a problemelor prezentului! Respectivii chiar urmăresc acum să blocheze mersul înainte. Cu vehemențe vitriolante, ei schimbă pur și simplu semnul plus în minus și atacă – bunăoară – apelurile contra nedreptăților sociale ca... nedrepte chiar ele! Ș.a.m.d. Probele aduse invariabil în sprijin sînt exagerările militanților pentru o lume nouă, mai dreaptă și mai bună, speculate parșiv: amintitele măsuri anti-discriminare, prin care capătă șanse de realizare categorii anterior marginalizate, ar produce selecții discriminatorii față de categoriile dominante, care se văd în situația de a ceda o parte din „monopolul” deținut pînă acum, rezultatele fiind uneori ne-„meritocratice”. Așa este! Excesele de orice fel

sînt rele, însă ele nu pot fi invocate decît printr-o fraudă logică pentru a „dovedi” că atitudinile care le-au generat sînt negative. De-aici – ample desfășurări anti-progres, împotriva „progresismului” proclamat ca „diabolic”, „pervers”, „împotriva naturii” și a „tradițiilor”. Cînd se privesc în oglindă, apostolii acestor orientări ultra-conservatoare văd chipuri care amintesc fanatismele de extremă dreapta de dinaintea primului război mondial și dintotdeauna. Probabil că le plac...

● **„Antimodernism”**. Ilustrat de „antimoderni”. Etichetă impusă de un teoretician belgian francofon stabilit în Hexagon, Antoine Compagnon (n. 1950, deci aproximativ de vîrsta multor postmoderni români și internaționali), profesor la universități pariziene, europene și americane, intelectual subtil, cu o prezență mediatică apreciată și de un public mai larg. Idee simplă și – de aceea – ușor de acceptat și de preluat: modernitatea n-a avut doar reprezentanți radical-novatori, ci și un procent important de moderați, mefienți, temători să nu-și rupă legăturile cu trecutul; deci ar fi fost dublată de o tendință „antimodernă” la fel de importantă, poate chiar definitorie pentru fluxul principal al respectivei epoci. Însă toate etapele istorice și-au avut diversitățile lor, de la cele mai „revoluționare” manifestări la „contrareacțiile” ultraconservatoare. În cultura română a avut multă vreme autoritate falsă opoziție „modernism” - „tradiționalism”, oarecum omoloagă celei propuse de Compagnon. Lansat în *Les Antimodernes. De Joseph de Maistre à Roland Barthes* (2005; trad. rom. 2008), rulat timp de aproape două decenii, pseudo-conceptul pare să-și fi epuizat potențialul de atracție. Încă un

caz de modă „nominalistă”...

● **„Extrem-contemporan”**. Cum să convingi că ești ultra-actual, foarte-foarte „la zi”, chiar al clipei celei repezi ce ni s-a dat?! Soluție la îndemînă: te declari nu „contemporan”, ci... „extrem-contemporan”! Altă „ștampilă” preluată fără discernămint și dată imediat mai departe, căci, dacă-i modă, ce să-i faci?! O contradicție în termeni, de fapt. „Contemporan” chiar asta înseamnă: să fii de azi, din clipa de față! „Extrem-contemporan” ar presupune că unii dintre „contemporanii” noștri sînt mai „contemporani” decît alții! E adevărat că, de la Al Doilea Război Mondial încoace, categorisirea a fost folosită în taxonomiile istorice, „întinzîndu-se” treptat, pe măsură ce treceau deceniile, ca un gumilastic, pînă la a „acoperi” deja peste trei sferturi de secol. În școală, de mulțor, am învățat după manuale de Istorie modernă și contemporană. Mulți continuă să înțeleagă prin termenul secund întreaga perioadă, deși între timp lumea s-a schimbat și am trecut prin mai multe epoci și-am ajuns în postmodernitate. „Vina” nu e a cuvîntului, ci a utilizatorilor. Cum să mai fim astăzi „contemporani” cu vremurile imediat-postbelice, cu anii 1950, apoi '60 și '70, ai reconstrucției, ai relansării democratice în Vest și-ai totalitarismului comunist în Est, ai nonconformismelor „hippiote” și de alte soiuri?! Revizuirea tipologiilor istorice eliberează și „contemporaneitatea” de ancorele care o trag nefiresc spre tempi passati. Astăzi, în chiar clipa în care scriu, apoi în cea în care cineva mă citește, sînt contemporan cu contemporanii din jur! Unii dintre ei – vai! – extremiști, „extrem-contemporani”!...

Geta Opincariu: „Am venit la Ploiești prin dispoziție ministerială”

Mihai Ioachimescu

O discuție, despre handbal, cu antrenorul Geta Opincariu nu poate decât să suscite un interes mai mare pentru handbal, un sport în care România a făcut și face istorie la nivel european. Cariera fostei extreme dreapta a balansat între Focșani (unde a jucat între 1978-1983) și Ploiești (unde a evoluat între 1983-1989). Cunoscuta handbalistă a fost transferată printr-o dispoziție a Ministerului Industriei Ușoare, care patrona atât Filatura din Focșani cât și celebra Fabrică de Textile Dorobanțul Ploiești. Pasiunea cu care ne-a vorbit despre handbal, Geta Opincariu, ne-a purtat cu gândul către o perioadă frumoasă a handbalului ploieștean.

Aici, la Ploiești, de destinele echipei Dorobanțul se ocupau antrenorii Ion Nicolae, Mircea Anton, dar și Arthur Hoffmann. Ultimul dintre ei poate fi numit, fără rezerve, o instituție a vieții sportive, dar și culturale a orașului nostru. Fostul handbalist al echipei Rafinării Teleajen (a anilor '50), dar și antrenor la loturile naționale a fost și un pasionat și talentat sculptor. Lucrările domniei sa-

echipa Dorobanțul, 1986

le sunt expuse la Muzeul de Biologie Umană, dar și la Muzeul Nichita Stănescu.

De asemenea Arthur Hoffmann a lucrat la recondiționarea statuilor Sfinților Apostoli Petre și Pavel, care au fost avariate de bombardamentele din cel de-al Doilea Război Mondial. Acum statuile străjuiesc intrarea principală a Muzeului Județean de Istorie.

Se pare că pasiunea pentru sport este o constantă în familia Opincariu. Soțul doamnei, Ion Ilie Opincariu, este fost sportiv de performanță și antrenor actualmente la secția de pa-

tinaj viteză a clubului CS Petrolul.

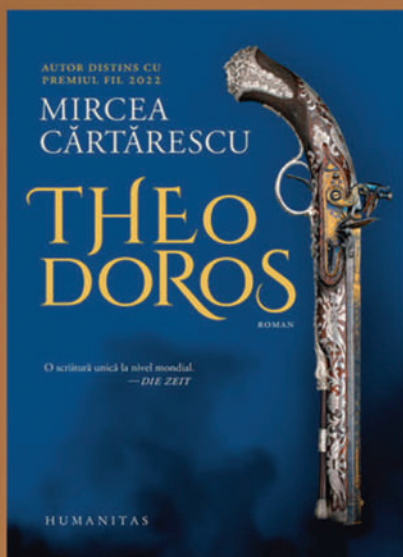
Vremurile s-au schimbat și odată cu ele și handbalul românesc. Copiii care îndrăgesc și practică acest sport sunt cu ochii pe superstarul Cristina Neagu. Aceasta tocmai ce a realizat un record greu de egalat și anume marcarea a 1000 de goluri, în Cupa Campionilor la Handbal Feminin. La CSM Ploiești interesul pentru handbal este în creștere dovada fiind numeroasele grupe de fete și de băieți, care practică acest sport. La fete avem 4 grupe (J 2, J 3, J 4 și Mini-handbal), de care se ocupa Geta Opincariu, Cristi Roșu, Leonard Cristescu și Robert Comendant. La băieți sunt 5 grupe (J 1, J 2, J 3, J 4, Mini-handbal) care sunt antrenate de Ramona Ștefan, Gabriela Enache și Gheorghe Puia.

Seleționarea sportivelor Elena Coșerea Pitiu și Delia Roșu, la Lotul Național de Cadete, ne dă speranța că handbalul ploieștean este pe un drum bun. Poate că ar trebui să ne între în obicei, din nou, ca în weekend să nu mai ocolim Sala Sporturilor Olimpia din oraș. Și poate că ar trebui reluată și celebra rubrică (din fostul cotidian *Flamura Prahovei*) „Unde mergem?”. Ar fi bine ca tinerii Ploieștiului să aibă modele și sprijin din partea comunității.

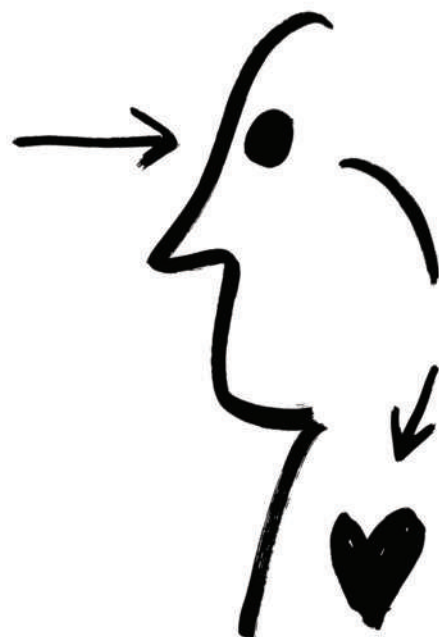

© MIHAIL OPRESCU

Cărți noi la HUMANITAS

JO
BAS

CITY BREAK
BREAK CITY

۞۞۞۞۞ ۞۞۞۞۞
 CENTRI

Desene de DAN PERJOVSCHI

la volumul lui Codruț Constantinescu, *Pasager prin amintiri* (Editura Polirom, 2023)